

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
Egy sorra naponta ..... 20 fillér.
Hosszabb sorokra ..... 15 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, május 8.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezérlokk: A m. kir. ész.
A kincstár pénze.
A Hollak-Schill pör.
Klopfstein Ernő eltűnt
A lóvasut és az automobil.
A szegedi tragédia.
Öngyilkosok.
Letartóztatott angyalszínálónő.
Tárca: A szegényekért. Irta: Xanrof Leon.

A m. kir. ész.

Arad, május 7.

Szerencsére, hogy van belőle bőven, van belőle raktáron is a bölcsességben szükkölködő lelki szegények rendelkezésére, s miként a hét sovány esztendőben Egyiptom magtárai kiségitették a puszták éhező fiait, akképen kérhet és kaphat a magyar királyi észből az alföldi puszták városának, Aradnak is a közönsége, ha fogytán van a betűvetés tudományának.

Nehogy azonban a nagyon is messziről induló bevezetés bárkit is a föltevésében és következtetéseiben megtévesszen, sietünk nyíltan kimondani, hogy a kulturpalota elhelyezése körül már évek óta fennálló ama tanácstalansághoz fűzzük elmékedésünk fonalát, melyet Arad döntő tényezői úgy vélték legrövidebben és alaposabban dűlőre juttatni, hogy egy kis magyar királyi ész az országos muzeumok és könyvtárak felügyelőségének véleményét és rendelkezését kéri ki, épen oly dicsőségére saját belátásuk megbízhatóságának, mint elhatározásuk függetlenségének.

A bizottság ugyanis, mely a mult hónapban ezzel a kérdéssel foglalkozott, végre eljutott az egyedül helyes megoldás módzatához, mely szerint a kulturpalota helyének meghatározását elhalasztani javasolja a város folyamatban levő szabályozási tervének elkészültéig, a mikoráig a dolog meg is érett, a vitás hely a kész szabályozási tervbe könnyebben beilleszthető lesz, az időközi kamatok által pedig az építési alap a nagyon is kívánatos kiegészüléshez jut. Mindez azonban nem tetszett azoknak a jó uraknak, akik ugylátszik, nem győzik várni, hogy nevük az épület falára alkalmazandó márványtáblán megörökíttessék. Gondoskodtak róla, hogy a bizottság javaslata a tanács által megváltoztattassék és mivel Aradon már nem volt senki, aki az egyedül jó és helyes bizottsági javaslatnál jobbat és helyesebbet tudna, Egyiptom, azaz, hogy Budapest királyi bölcsseihez folyamodtak s a tanács által elhatározották, hogy mielőtt a dologban végleg döntenének, az országos muzeumok és könyvtárak felügyelőségének véleményét ki kéri, úgy gondolkozván, hogy odáig és ezek közbejöttével majd megpuhítják a renitens közvéleményt, a mely nem akarja tűrni, hogy egyetlen üdülő helye egy oly ház által, mely bárhol másutt alkalmasabban és olcsóbban létesíthető volna, beépíttessék és eredeti céljától elvonassék. A mit a jó aradiak akartak, azt megkapták. A fővárosi urak nem sokat véleményeztek, hanem imperative kijelentették, hogy ők a kulturpalotát a Baross-parkba akarják, s ha a város nem

oda építené, az állam megtagadná azt a hozzájárulását, amelyet egyszer már megszavazott. Ez bizony nem egyéb, mint fricska az aradi polgárság orrára, s ha a tanács eltűri, kell, hogy a közgyűlés tiltakozzék ellene s önértetes határozatával az elbizakodott bácsikat hatáskörük diszkrétebb méltatására tanítsa.

Mert nem abban van a sérelem, hogy a palotát nem ide vagy oda, hanem emide vagy amoda építik, hanem hogy Arad közönségének legsajátabb jogkörébe ilyen kiméletlenül belemarkolnak és a „sic volo sic jubeo“ parancsszavának velünk szemben való hangoztatására magukat feljogosítva hiszik.

De küiömben a hely kérdésében is van és pedig igen alapos észrevételünk. Hogy a tanács a Boros Béni-tér közepébe nem ajánlja az elhelyezést, az helyes, mert hiszen ez képtelenség volna, de hogy ennek ellenében olyan helyre építtessék a ház, amelyen a Maros tartósabb magas vizállása mellett, a talajviz felbugyog, ezt csak olyanok követelhetik, akiknek erről tudomásuk nincs. Ilyen helyen az építés oly nagymérvű és drága alapozást igényelne, mely tetemes részét elnyelné az amugy is elégtelen fedezetnek, amely azonkívül — mint a példa mutatja — eléggé praecarius is, midőn egy centralis állami tisztviselő ötletétől függ, hogy a már megajánlott összeget is kiutalják-e vagy se.

Aradváros törvényhatósági bizottságára hárul a feladat, hogy a holnap közgyűlésen a tanács javaslatának visszautasi-

A szegényekért.

Irta: Xanrof Leon.

(Tea és b squit mellett beszélgetnek a „bukott nők megmentésére“ alakult egyesület elölkelő vezető hölgyei, vállalatuk pénztárának fogyatókasságáról. Helyszin: Lepeche d'Orgueil elnökő szalonja.)

Elnökő: Mondja csak k. báróné, nem látogatta ön meg Crasse urat? pedig kértem, hogy menjen el hozzá! Az uram határozottan állítja, hogy többszörös milliomos, így hát nem fog elzárkózni...

Bárónő: Oh édesem! Voltam nála, de még a színét sem láthattam! Ha jótékonyságról és emberbaráti célokról van szó, akkor ezzel a derék urral nem igen lehet beszélni.

Elnökő: De hiszen nem is kéri senki, hogy közreműködjék ügyünk érdekében, csak némi anyagi...

Egy másik hölgy: Hisz épp ez az, a pénz, amit nem lehet tőle kicsikarni. Azt mondják, annyira fukar, hogy maga ragasztja szobájában a kárpitokat...

Egy másik hölgy: És vigasztalhatatlan kövérsége miatt, mely akadályozza a kéménysepréstől és a vele járó pénzmegtakarítás gyönyöreitől...

Elnökő: Ne higyjék azt, kedves hölgyeim, ez mind csak mese! Mert hisz hihetetlen, hogy ilyen gazdag ember vonakodnék méltóan hozzá-

járulni ilyen magasztos eszme kiviteléhez... Csak egy kis ügyesség kell az ilyen dologhoz.

Bárónő (csipősen): Ha ön oly széptanácsokat tud adni, méltóztassék egyszer személyesen elfáradni Crasse urhoz!

Elnökő (érzékenyen): Oh örömet, kedves báróné. Meg fogom őt látogatni és pedig — meglátják — eredménnyel! Crasse ur hozzá fog járulni a jótékonycélhoz. (Páthosszal): Hiszen nagyon is könnyű volna e feladat reánk nézve, ha nem járna néha egy kis könyvelmelenséggel, sőt kellemetlenséggel is!...

Bárónő (gunosan): Sok szerencsét kívánok barátom! De itt — higye meg — kárba vész minden fáradsága, mert ez nem ember, hanem páncélhajó!

Elnökő (nevetve): Akkor én torpedóvá változom!

Bárónő (ugyanugy): Fogadni merek, hogy hajótörést fog szenvedni!

Elnökő: Azt majd meglátjuk! En állom a fogadást! Hölgyeim, ha önök holnap délután 5 órakor ismét ide fáradnak, át fogom önöknek nyújtani Crasse ur adományát.

(A hölgyek mind hitetlenül rázzák fejüket és zajosan vesznek bucsut egymástól.)

(Lepeche d'Orgueil asszony azonban minden hőködése dacára magában kételkedik tervének sikeres kivitelében. Másnap gondosan válogatott öltözékben, új kalapban és elbűvölő mosolyával felfegyverkezve látogatja meg Crasse

urat. Csengetésére egy bizalmatlan tekintetű szolgálja nyit ajtót.)

Elnökő: Itthon van Crasse ur?

Szolga (erőszakos kérelmezőt sejtve): Parancsol?

Elnökő: Személyes ügyben jöttem. (Ravaszul): Nemde Crasse ur az Avenue du Bois 106. számú házának tulajdonosa?

Szolga (abban a hitben, hogy bérlőnővel áll szemben, nagyon barátságos arcot vág): Igenis nagysád, méltóztassék beljebb sétálni... Azonnal értesitem Crasse urat! Kit legyen szerencsém bejelenteni?...

(A csinos elnökő átadja névjegyét, mire bevezetetik egy „szalonba,“ — amely ugy van butorozva, mint a Szahara sivatag. Néhány perc múlva már a ház gazdájával áll szemben, aki körülbelül ötven évesnek látszik, amellet pedig csunya és kövér, apró, szuros szemű pedig egy igen rosszul borotvált arcba vannak foglalva, amit még csunyábbá tesz a piszkos-sága. Ugy látszik sok egyéb dolgok mellett a szappannal is takarékoskodik. Hálóköntöst pedig olyant visel, hogy egy jobb fajta fiakeres ló, ha mint takarót kapná, bizonyára a leghatározottabban visszautasítaná.)

Crasse (mosolyogva meghajtja magát): Nagysám!

Elnökő (bátorságát összeszedve): Uram, mint elnökő nagy sulyt fektettem arra, hogy önt személyesen felkeressem, ahelyett, hogy azon hölgyek egy másikára bízam volna, akik nemes ügyünk érdekében...

tása által egyaránt föntartsa a közönség önálló rendelkezésének jogát és érvényt szerezzen a józan ész követelményének, mely meg nem engedheti azt, hogy idegenek jogosulatlan beavatkozása által olyan építkezésbe fogjon, mely végképen hirbe hozza az amugy sem nagyon dicséretes közviszonyainkat. Ha a Béla-tér még ma nem konvenial, várjunk inkább egy két évig, semhogy kompromittáljunk egyesek fejessége által olyan ügyet, mely valamenyünknek szíven fekszik. ○

A kincstár pénze.

Csendőrparancsnokság a gazdá: ellen.

A közigazgatási bizottság döntése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 7.

Egy igen értékes előadói javaslat nyomán Aradvármegye közigazgatási bizottsága ma hosszabb vita után rendkívül érdekes és jelentős határozatot hozott. A szegedi kerületi csendőrparancsnokságnak ama kérelmére, mely szerint a vármegye egyik birtokosa térítse meg az aratási szerződést megszegő munkások visszatoncolási költségeit, a közigazgatási bizottság kimondotta, hogy e költségek nem a birtokost, hanem a kincstárt terhelik, e költségeket nem a csendőri közbenjárás igénybe vevő gazda, hanem a belügyminiszterium tárcájának terhére a kincstár tartozik viselni. A Boros Iván tb. főjegyző által nagy gondtal és alapos hozzáértéssel elkészített határozati javaslatot egyhangulag magáévá tette a bizottság, a mely mai elvi jelentőségű döntésével — miként Károlyi Gyula gróf főispán megjegyezte — éppen a gazdasági munkás érdekében meg akarja nehezíteni az által aratási szerződéseknek a munkás részéről való megszegését.

Az egész gazdaközönséget közelről érdeklő vitáról és határozatról az alábbi tudósítást adjuk:

Solymossy Lajos báró felebbezése következtében Aradvármegye közgazgatási bizottsága

mai. Károlyi Gyula gróf főispán elnöklelte alatt tartott ülésén foglalkoznia kellett azzal a kérdéssel, hogy kit terhelnek a szerződészegő gazdasági munkások visszavételéből származó csendőri költségek. A szegedi II. csendőrkerületi parancsnokság ugyanis néhány héttel ezelőtt a borosjenői főszolgabíróhoz átiratot intézett a járásbeli munkásoknak visszavételével fölmerült költségek megtérítése iránt. A munkahelyekről eltávozott és az 1898. évi II. törvénycikk értelmében az aratási munkák folytatására karhatalommal visszavitt munkások szállítása a csendőrkerületi parancsnokságnak 279 korona költséget okozott, amelynek megfizetésére a csendőrparancsnokság átirata után a főszolgabíró az 1876. törvény értelmében a karhatalmat igénybe vevő birtokosokat kötelezte.

E birtokosok közül az egyik közvetlenül és nagyobb összeggel érdekelt fél. Solymossy Lajos báró a főszolgabíró határozata ellen felebbezással élt, amelyet ma tárgyalt a vármegye közigazgatási bizottsága. Az ügy előadója Boros Iván tb. főjegyző volt, aki érdemleges referatuma előtt fölhevítta a bizottság figyelmét, hogy az ügygel kapcsolatosan elvi jelentőségű határozatot provokál és ezért kéri a bizottságot, hogy az előadásra kerülő tárgyat fokozott érdeklődéssel kísérje. Boros Iván ezután előterjesztette javaslatát, amelyben a főszolgabírói határozat megsemmisítésével annak kimondását kéri, hogy aratási szerződés ellen vétő munkások visszavételéből származó költségek nem a visszavitt kérés birtokosokat, hanem a kincstárt terheljék. Javaslata indoklásában az előadó fölhozta, hogy a főbírói határozat sem a jogszerűség, sem a célszerűség, sem pedig a méltányosság szempontjából nem áll meg. A jogalapot azért nélkülözi a határozat, mert a munkások visszavételéről szóló 1898. törvény nem intézkedik az iránt, hogy az ekként előálló költségeket ki tartozik viselni? Már pedig ha a törvény azt célozta volna, hogy a karhatalmat kérő birtokosok köteleztessenek a kiadások megtérítésére, akkor ily irányban pozitív rendelkezést is fölvettek volna. E törvénnyel szemben tehát a régebbi 1876-iki törvénynek alkalmazása teljesen téves, erre jogszerű intézkedést alapítani nem lehet. A célszerűség szempontjából azért helytelen a főszolgabírói határozat, mert ha a

gazdákkal fizettetik meg a csendőri közbenjárás költségeit, akkor soha többé gazda csendőrrel vissza nem hozhatja megszőkött munkásait. A karhatalommal előállított munkás ugyanis csak immel-ámmal dolgozik, és haszon nincs a munkáján. A munkások előállításának célja rendszerint csak az, hogy erkölcsi nyomást gyakoroljon a gazda és igazoltassa, hogy a szerződés megtartása alól nem szabad az aratónak kibúvnia. Végül méltányos sem volna a költségeket azzal a birtokossal megfizettetni, akinek a munkás visszavezetéséből anyagi előnye nincsen, hanem csak erkölcsi elégtételt kap vele. Ha tehát a gazdákat szorítják a költségek megfizetésére, akkor ők, akik eddig a munkások visszavezetésével nemcsak a maguk, hanem a közrend és a törvény megtartása érdekében is kérték a karhatalmat, a jövőben szökni hagyják a munkásokat, nehogy értéktelen munkán felül még tekintélyes költségszámlát is kapjanak.

Helyes ugyan a főbírói határozatnak az az érvelése, hogy a gazdáknak fönmarad visszakereseti joguk a költségekre nézve, de gyakorlatilag ez a jog mitsem ér, mert a munkáson a munkaadó nem hajthatja be a követelését.

Mindezeknél fogva javasolta Boros Iván, hogy a közigazgatási bizottság az elsőfoku határozat megsemmisítésével oldja föl a felebbező Solymossy Lajos bárót a csendőri költségek megfizetése alól, és átiratilag értesítse a kerületi parancsnokságot, hogy a munkások visszavételével fölmerült kiadásokat a belügyminiszterium költségvetésének terhére maga a parancsnokság viselje.

Az élénk helyesléssel fogadott előadott javaslatához elsőnek Zselénsky Róbert gróf szólott. Hozzájárul a főszolgabírói határozat megváltoztatásához és csak azt a kérdést kívánja precizozni, hogy miért nem alkalmazható az 1876. törvény rendelkezése, mely szerint a hatósági közreműködésből származó költségeket az eljárást kérő félnek kell megfizetnie. Régebben volt értelme a költségeknek a gazdákkal szemben való biztosításának, mert sporadikusan fordult csak elő a csendőrség igénybevétele. Ma azonban, amikor gyakoriak az ilyen esetek és az ország adozó közönsége joggal elvárhatja, hogy a jogrend föntartassék és az állam fiskális érdekeinek nem szabad az ország érdekét földl-

Crasse (türelmetlenül): Nemes emberbaráti ügy? Pardon, ön tehát nem lakás végett jött?

Elnöknő (barátságosan, zsebéből egy ivet kihuzva): Nem uram... Én mint a bukott leányok stb. egyletének elnöknője...

Crasse (közbevági): Oh, végtelenül sajnálom nagysád, de nekem megvannak a magam szegényei!

Elnöknő (magában ezeket a szegényeket megsajnálva): Bocsanat uram, nem az ön pénzére van épen szükségünk...

Crasse (megnyugtatta): Igazán nem?

Elnöknő (bájosan mosolyogva): Eppenséggel nem! Csak az ön nevére! (Az ivet kinyitva odanyújtja.) Nekem mindegy, ha nagyobb, vagy ha egészen kis összeggel járul is hozzá, csak...

Crasse (boszusan): Igazán sajnálom nagysám, de... nem tehetem... elvem elen van!

Elnöknő (makaesul): Bocsanat, uram: ha ön tudná, mily érdekesek azok a mi leányaink... (az érzékenység hangján próbálkozik): Ha ön tudná, hogy legkisebb adományával is mennyi könyvet szarít fel: hányan áldák majd érte nevét... Hány lelket ment meg a kétségbe eséstől és nyomortól... És ezek majd mind áldani fogják végtelen jóságáért.

Crasse (akire ez a perspektiva olyan benyomással van, mint egy ágyura, ha azt mondanék neki: vérpióca, vendégét az ajtó felé szorítva): Bocsanatot kérek, de nekem el kell mennem.

Elnöknő (könyörögve): Igazán uram,

ön nem utasíthatja vissza kérelmemet! Gondolja csak meg, mily rossz világításba helyezné önt ha e vonakodás köztudomásra jutna. Mindenki tudja, hogy ön gazdag, igen gazdag és így fősvény, irigy embernek tartanak önt. Már most is ilyenformán rebesgetnek önről, de nem igaz... Erről meg vagyok győződve!

Crasse (aki eme érvekkel szemben is csak olyan érzékellen marad, mint a tenger tüzűrárok ellen, a szép asszonyt mindinkább az ajtó felé szorítva): Oltózködnöm kell, nagysám, igen sürgős dolgom van...

Elnöknő (minden reményétől megfosztva és a méregtől majd sirva): Oh uram, hát önt éppen nem lehet meglágyítani? Oly örömet okozna nekem azzal, ha valamivel hozzájárulna! Oly hálás volnék érte!

Crasse (megáll és különösen csillámló szemekkel nézi a szép nőt): Igazán, hálás lenne?

Elnöknő (ismét felbátorítva): Igen uram, szívből hálás lennék. — Esküszöm önnek!

Crasse (válnogotva): Persze ezt csak úgy mondja... De ha tettel kellene a hálát bizonyítani...

Elnöknő (akit a szép kilátások teljesen megfosztanak minden elővigyázattól): Milyen bizonyítékát kívánja ön, uram a hálának? Beszéljen, kérem önt, kész vagyok...

Crasse (kinek szeméi újból villogni kezdenek): Mindenre? Még csókra is?...

Elnöknő (az utalattól dühösen): Nem uram... Ön egy...

(De nem mondotta ki, amit akart, mert

agyában villámsebesen futott keresztül tegnap tett ígérete. Az előjáró hölgyek már bizonyára várakoznak reá, hogy megtudják látogatásának eredményét. Mily megalázás volna, ha vállalkozása kudarcra végződne. Ellenben mily diadal vár reá, ha ott nyilvánosan, mindenki szemelátára leteszi az asztalra annak a szörnyetegnek adományát! Oh, azt a drágán megfizetett adományt!... Végre is, nem kell ezt megtudni senkinek... És aztán a szegényekért némi áldozatot is kell hozni. A csinos, elnöknő megállt és gondolkodott.

Crasse: Nos?

Elnöknő (elhatározással): Jól van, erre az áldozatra is kész vagyok. De kikötöm, hogy az összegnek az áldozat arányában kell állania.

Crasse (nyugtalanul): Megfelelő arányban? Hát mily ár van önnél egy csóknak?

Elnöknő (végignézi): Öntől ezer frankot kell kapnom egy csókért! És ezt is csak azért, mert a szegényekért van!

Crasse (meghökken): Ezer frank? (Hirtelen elhatározással, nagyon barátságosan): Ezer frank? Jó! (Ezer frankkal bejegyzi magát a lajstromba, az elnöknő pedig hirtelen megfledkezik a borzasztó nagy áldozatról.) Nos hát?

Elnöknő (szemeit behunyja): Ké... uram... (Reszketve az ellenszenvtől és utálattal veti magát alá d'Orgueil asszony a rettenetes ítéletnek. Azután mélyen elpirulva a szégyentől, az ajtó felé fordul. Crasse ur egy kézmozdulattal int neki, hogy várjon, mialatt egy mellékszobába megy.)

dozni: a költségek át nem háríthatók a gazdákra, mert hiszen azért fizetnek adót, hogy az államhatalom védelmében részesüljenek.

Károlyi Gyula gróf főispán szükségesnek tartja hangsúlyozni, hogy mindazon intézkedések, amelyek lehetetlenné teszik a szerződés-szegést, egyenesen a munkások javára szolgálnak.

Az előadói javaslattal szemben Schill József főjegyző annak a véleményének adott kifejezést, hogy a jelen esetben karhatalmi költségek viseléséről van szó és ezért a bizottság nem illetékes az ügy elbírálására.

Miután még Nachtnébel Odön röviden kifejtette, hogy a csendőrség nem mint karhatalom, hanem mint policiaális közeg járt el és így jogosan bírálhatja el a bizottság az esetet, Károlyi Gyula gróf elnök szavazásra tette föl a kérdést. A bizottság egyhangulag elfogadta Boros Iván javaslatát, mire Károlyi gróf ily értelemben mondta ki a határozatot.

A lóvasut és az automobil.

Megváltási tervek.

Közgyűlés előtt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 7.

A városatyák mai értekezletén élénk vita fejlődött ki az automobil-omnibuszok kérdése körül. A belügyminiszter, mint ismeretes, jóváhagyta a közgyűlés határozatát. A tanácsnak pedig az volt az álláspontja, hogy a város haladéktalanul rendelje meg az automobiloikat. Ekörül több felszólalás történt s a vita során az a békés szándék is felmerült, hogy az automobiloik megrendelése előtt a lóvasutársaság szolgáltassék fel, hogy a megváltásra nézve a városhoz újabb ajánlatot nyújtson be.

Ennek a békés megoldásnak több híve volt, akik a jelentős ügy érdekében attól az etikettkérdéstől is eltekintettek volna, hogy a város szólítsa-e fel ajánlattételre a lóvasutársaságot, vagy pedig várják be, amíg a lóvasutársaság maga tesz ajánlatot. Az előértekezlet nyílt kérdésnek hagyta az ügyet, de a többség

Crasse (nehány perc múlva kijön és mosolyogva nyújt át vendégének egy borítékot): On készpénzzel fizetett nagysám — és én is azzal fizetek!

Elnöknő (ki ujjaival finom, puha papírt érzett a borítékban belül): Jónapot uram! Köszönöm!

Crasse (meghajtván magát): Oh, nekem kellene köszönnöm!

(A bárónő és a többi előjáró hölgyek már várják a pillanatot, hogy azt a kétségtelen fiaskót, — amit az elnöknő vállalkozása szült, — megbálványozhassák. Végre belépett Lepeche d'Orgueil ő nagysága. Kocsin jött s ezalatt volt annyil ideje, hogy rendbe hozza magát, nevető arccal, diadalmasan jelent meg barátnői előtt.)

Mindnyájan: Nos?

Elnöknő (kecses mozdulattal kinyitja a lajstromot és átnyújtja azt a borítékkal együtt barátnőinek): Olvassák, kedves barátnőim!

Bárónő (ki szemének sem mer hinni, csodálkozással): Crasse ur — ezer frank!

(Nagy csend, általános csodálkozás. Mindenki siet az elnöknőnek gratulálni.)

Elnöknő (dicsőséggel): És készpénzzel fizetett! Nyissa csak ki a borítékot, édesem! Nem akartam önöket e nagy élvezettől megfosztani, azért nem nyitottam ki magam! A bárónő hevesen feltépi a borítékot, benne pedig egy iv közönséges selyem papír, igen, egy iv egészen közönséges selyem papír volt.)

Fordította: Dornbusch Sándor.

hangulata úgy nyilatkozott meg, hogy amennyiben a közgyűlésen a tanács javaslatát elfogadják, ez ne zárja ki azt, hogy a lóvasutársasággal méltányos alapon még mindig meg egyezés jöthessen létre. Az érdekes vita lefolyásáról tudósítónk az alábbiakat jelenti:

(Indítvány a lóvasut megváltásáról.)

Varjassy Lajos polgármester ismertette a belügyminiszter döntő leiratát, majd tudomására hozta az értekezletnek, hogy Somló Armin dr. törvényhatósági tag ma reggel beadványt intézett a városhoz. Ebben kifejti, hogy a belügyminiszter nem terjeszkedett ki az általa kifogásolt pontokra. Azt javasolja Somló, hogy a közgyűlés még ne határozzon érdemileg a dologban, hanem bizza meg a tanácsot, hogy részletes számadásokat mutasson be a közgyűlésnek. Végül azt indítványozza, hogy a város kezdje meg újra a lóvasutal tárgyalásokat a megváltást illetőleg.

A tanács ma foglalkozott Somló indítványával és azt a javaslatot terjeszti a közgyűlés elé, hogy az indítvány felett térjen napirendre.

Somló Armin dr. felolvasta ezután a törvényhatósághoz benyújtott indítványát. Varjassy Lajos polgármester reflektál Somló indítványára. Kijelenti, hogy az automobil-közlekedésre vonatkozó számadásokat szakértő-bizottság készítette el. Azt nem tartja célszerűnek, hogy a város kezdjen most a lóvasutal tárgyalásokat. Ha azonban a lóvasutársaság újabb ajánlatot tesz, a város nem fog elzárkózni az elől, hogy lépéseket tegyen a lóvasut megváltására. A város megváltja a lóvasutal, ha megtalálja számadásait s a megváltás esetén az automobiloik olyan helyeken fognak közlekedni, ahol most lóvasut nem jár.

(Ne csináljunk etikett-kérdést.)

Révész Adolf szintén cáfolja Somlónak az automobiloikra vonatkozó számadásokra tett megjegyzéseit és ezekkel szemben a szakértők pozitív adataira hivatkozik. Azonban helyesnek tartja, hogy ezt a pillanatot, amikor az automobil forgalom még nem kezdődött meg, arra használjuk fel, hogy a lóvasutal valamely módon érintkezünk, illetőleg az érintkezés elől el ne zárkózzunk. A mostani pillanat a leghelyesebb és ezt ne használjuk fel etikett-kérdésre, hanem arra, hogy a várost az egész közlekedés birtokába hozzuk. Az automobiloik megrendelését már csak azért is szükségesnek tartja, hogy a belügyminiszteri döntés után a város nevéssé ne váljék.

Többször hallotta hangoztatni, hogy a város azért határozta el az automobil-forgalom létesítését, mert a lóvasutal tönkre akarja ezzel tenni. A városnak nem ez volt a célja, hanem az, hogy a periferiáknak is közlekedési eszközt juttasson. Konciliáns módon ajánlja a kérdést kezelni, nem pedig úgy, hogy a város és lóvasut egymásban minél nagyobb károkat ejtsen. Itt közös érdekről van szó. A város érdeke magához váltani a lóvasutal, a lóvasutársaság érdeke megfelelő árban azon tudni. Ajánlja, hogy a kedvező pillanatot használja fel a város.

Domonkos Lajos is amellett van, hogy a város kezdjen tárgyalni a lóvasutársasággal.

(Aki örvend a miniszteri döntésnek.)

Szalay Arnold nem bizik az automobil-forgalomban, már csak azért sem, mert a mérnöki hivatal nagyon pártolja. Azonban mégis örvend annak, hogy a belügyminiszter elutasította az ő felebbezését, mert így most már meg ehet szorítani a lóvasutal. Véleménye szerint a lóvasutársaságnak még akkor kellett volna a városhoz fordulnia a megváltást illetőleg, mielőtt a közgyűlés el nem határozta az automobil-forgalom létesítését. A lóvasutársaság különben természetellenességet okozott a városnak az utóbbi időben azzal, hogy nem engedte a városba jönni a helyi érdekű vasutakat és a hegyaljai motorost. Ha a város megváltja a lóvasutal, akkor minden helyi érdekű vasut bejöhethet a városba. Ha pedig kellő időben nem nyújtja be a lóvasutársaság az ajánlatát, akkor a város rendelje meg az automobiloikat, addig azonban a város ne tegyen rendelést.

Müller Károly arról világosította fel az értekezletet, hogy a közgyűlés holnap csak azt

fogja elhatározni, hogy a város megváltja-e a lóvasutal a szükséges költségekért. Amíg az ajánlatok beérkeznek, addigra a közgyűlés felüggesztheti az automobiloik megrendelését s ez alatt az idő alatt a lóvasutársaság beadhatja ajánlatát. Végül kijelentette, hogy ő egyetlen lépést sem tett az automobil-ügyben a belügyminiszternél és a jövőben sem fog tenni. Ezzel a vita befejeződött.

Letartóztatott angyalcsinálónő.

Kompromittált urinők.

Ujabb budapesti angyalgyár.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, május 7.

Csodálatos, hogy a fővárosi rendőrség csak akkor lesz figyelmes a fővárosi angyalcsinálók szemérmetlen üzelmeire, amikor egy-egy operáció életébe kerül a szerencsétlen anyának. Ilyenkor általános a felháborodás ezek ellen a lelketlen teremtések ellen, akik pedig a legelképzhetőbb nyíltsággal s csaknem kivétel nélkül a lapok apróhirdetéseit között ajánlgatják magukat a bajba esett nőknek. Érthetetlen, hogy hirdeteményeik alapján már régebben meg nem indították valamennyi ellen az eljárást, bár remélhető, hogy az általános felháborodás reájok tereli a fővárosi rendőrség figyelmét, amely megtisztítja ezektől az úgynevezett „szülésznőktől“ a fővárost.

Annak a szerencsétlen fiatal színésznőnek az esetéről, aki tegnap vérmérgezés következtében Bársony István dr. tanár Baross-utcai szülészeti klinikáján meghalt, fővárosi tudósítónk az alábbiakat táviratozza:

Amikor Goalik Emma, a szerencsétlen végű fiatal színésznő anyja megtudta, hogy leánya milyen sötét bűnnek lett az áldozata, följelentést tett az ismeretlen szülésznő ellen. A budapesti főkapitányságon Korody fogalmazó kezdte meg a nyomozást, amelynek már meg is lett az eredménye. A rendőrség elfogta a gyilkos szülésznőt, özvegy Felberbauer Jánosné szül. Kallós Piroskát, akinek az Erzsébet-körút 5. szám alatt van a lakása. Detektívek fogták el és vitték be a főkapitányságra, ahol egy rendőrtisztviselő rögtön vallatásra fogta. A szülésznő a legnagyobb cinizmussal vallotta be, hogy igenis ő volt az, aki a szerencsétlen Goalik Emmán a műtétet végrehajtotta. Vallomását egy szenzációs leleplezéses fejezte be. Elmondta, hogy állandóan foglalkozik ezzel a mesterséggel és igen sok előkelő urinőt kíségetett már a bajból s mentett meg szegénytől. Felberbauer Jánosné felsorolt a fogalmazó előtt egész sor nevet és az illetők ellen szintén megindul a vizsgálat, még pedig az eredményes nyomozás érdekében a legnagyobb titokban.

A rendőrség mára beidézte és kihallgatta az Erzsébet körúti 5. számú háznak majdnem valamennyi lakóját, akik vallomásukban elmondták, hogy a szülésznőnek számtalan pénzese volt. Felberbaueréét beismerése és terhelő tanuvallomások alapján ma délután letartóztatták és nyomban átkísérték az ügyészséghez.

Goalik Emma holttestét ma boncolták. A boncolás során kétségtelenül megállapították, hogy a fiatal nő halálát vérmérgezés okozta.

A műtét áldozatául esett nő ügyéhez hasonlóan ma fejezte be a fővárosi rendőrség vizsgálatot. Ennek adatai szintén lerántották leplet egy lelketlen asszony üzelmeiről. Ez februárjában özvegy Tóth Ignácné, egy énekesmester özvegye hirtelen megbetegedett és meghalt. Halálának körülményei, egész betegsége

gyanút keltő volt és ezért a rendőrség elrendelte a vizsgálatot. A boncolás azután kiderítette a halál okát. Tóthné egy lelketlen operáció áldozata lett s a beállott fertőzés megölte a szerencsétlen asszonyt. A vizsgálat kiderítette, hogy Illencz Károlyné szülésznő követte el Tóthnén az operációt, hogy ez a ténykedése már a harmadik és hogy ez a fiatal asszonynak életébe került. Illencznét a rendőrség le tartóztatta és ellene *többrendbeli magzatelhajtás* miatt megindította az eljárást.

Megszűnt sztrájkok.

A sütőmesterek és munkások megegyeztek. — Csütörtökön megkezdődik a munka. — Nem lesz drágább a sütemény. — Az építőmunkások mozgalmá szűnőfélben.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 7.

A vasárnapi népgyűlés feloszlata óta a munkások mindinkább hajlanak a béke felé. A munkások ugyanis meggyőződtek arról, hogy mozgalmuk a munkaadók szilárd összetartásán hajótörést fog szenvedni s ezért közeledést mutattak a békés kibontakozás felé. A munkások e békülékenységének meg is lett az eredménye, amennyiben a pékmesterek és munkások ma megkötötték az egyezséget s a kizárt építőmunkások is hajlanak a kibéküléshez. A mai eseményekről tudósítunk az alábbiakat jelenti:

(Béke a pékek között.)

Az aradi sütőmesterek és sütőmunkások megbízottai ma délután ifj. *Varjassy* Lajos dr. rendőrfogalmazó, iparhatósági biztosi elnöklésével békéltetési tárgyalást tartottak, amelyen létrejött az egyezés. A munkaadók ugyanis teljesítették a munkások főbb követeléseit. Így megadták a 20 százalékos béremelést és a 20 százalékos élelmezési jutalékot. A munkások viszont elállottak a munkaidő leszállítására vonatkozó követelésüktől. Az egyezés értelmében a sütőmunkások csütörtökön reggel munkába állanak.

A kivívott béremelés nem fogja megdrágítani a süteményeket. A mesterek ugyanis elhatározták, hogy a viszontelárusítók eddigi 70 százalékos jövedelmét 80 százalékkal leszállítják. Így akarják a mesterek behozni azt a költségvetéssel, amely a béremelés következtében jövedelmüket kissé csökkentette volna.

A sütőmesterek mai ülésén köszönetet szavaztak a város közönségének, hogy küzdelmükben támogatta. Köszönetet szavaztak továbbá a vendéglősöknek és kávéosoknak is, amiért a bérharc alatt velük szolidaritást vállaltak.

(Az építőmunkások is békülnek.)

Az aradi építőiparosok szövetségének elnöksége ellenkező hírekkel szemben annak a közlésére kéri lapunkat, hogy a szobafestő- és mázolósegédek kizárása és sztrájkja *megszűntnek tekinthető*. A szövetségi munkaközvetítőnél ugyanis a kizárás előtt munkában állott nyolcvan és néhány munkás közül a múlt szombattig 59-en irták alá az új munkafeltételeket és állottak munkába azok alapján, tehát a volt állomány legnagyobb része dolgozik, míg a kisebb rész más városokba utazott.

Azonban Budapestről naponta ajánlkoznak Aradra ebből a mesterségből segédek s így ezen iparágban a munka most már *akadály nélkül folyik mindenütt*, ahol az asztalosmunkák félbehagyása gátat nem vet annak. Az asztalossegédek szünetelése még tart, de a segédek sűrűn érintkeznek a munkaadókkal és *békülékeny hajlamokat árulnak el*.

A Hollaky-Schill pör.

A panaszos közigazgatási-bizottság.

Egy iparvasut miatt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 7.

Évek óta huzódik már az a kinos pörökös, amelyre Hollaky Imre egy beadványa adott okot. Hollaky ebben a beadványban súlyos vádakot emelt a vármegye akkori közigazgatási bizottságának tagjai, valamint Schill József főjegyző és *Lengyel* Sándor főszolgabíró ellen, úgy hogy ezek kénytelenek voltak ellene rágalmazási pört indítani. Most került a pör a Kuria elé amely azonban nem döntött véglegesen a kinos ügyben.

A pör újabb fordulatáról alábbi tudósításunk számol be:

Hollaky Imre hosszú éveken át elkeseredett küzdelmet folytatott az acsuval erdejében szerinte jogtalanul erdei vasutat épített *Milkó* Vilmos és fiai szegedi nagyfakereskedő céggel. Panaszára a kereskedelmi miniszterium is megvizsgálta az ügyet s a céget 1000 korona pénzbüntetésre ítélte.

Mikor a vasut elkészült s a vármegye közigazgatási bizottsága kiküldöttei a műtanrendőri bejárást eszközölték, *Hollaky* oly kifejezéseket használt a bizottság ellen, amelyek mélyen sértették e hatóság tagjait. Később az alispánhoz intézett beadványában újból reprodukálta a rágalmazó és sértő kifejezéseket.

Ugy a vármegyei közigazgatási bizottság kiküldöttei, mint *Schill* József főjegyző és *Lengyel* Sándor dr. főszolgabíró megindították ezen sértésekért a bűnvádi eljárást, mire a delegált temesvári kir. törvényszék a nagybirtokost hatóság elleni rágalmazás és kértrendbeli becsületsértés miatt 600 korona pénzbüntetésre ítélte. Az ottani kir. tábla a rágalmazás tárgyát képező állításokat behizonyítottának látta s ezért a rágalmazás vádjá alól *felmentette* *Hollakyt* s csupán a becsületsértésben mondotta ki őt vétkesnek.

A kir. Kuria a *semmisségi panasz*nak helyt adott. *Tassy* Pál koronaugyész helyettes és *Ragályi* Lajos dr. helyettese Muzsik István dr. védőnek felszólalása után utasította a temesvári kir. táblát, hogy sorolja fel azokat a tényeket, amelyek által beigazoltnak látta a rágalmazó állításokat.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szerda: Kurucz Feja Dávid. színmű.
Csütörtök: Délután: *Piroska és a farkas*, bohózat. Este: *Vig özvegy*, operette.
Péntek: *Uránia* tudományos színház előadása.
Szombat: *Uránia* tudományos színház előadása.
Vasárnap: *Uránia* tudományos színház előadása.

* Az *Uránia* és gyermek-opera. Csütörtökön este tartja meg a színtársulat az utolsó előadást a közszínházban. Ez alkalommal a *Vig özvegy* operette kerül színre. Pénteken az *Uránia* színház kezdi meg Aradon előadásait, tartalmas műsorral. Az első estén *Pekár* Gyula *Pénz őfelsége* című műve kerül színre. A darabot óriási sikerrel adták Budapesten is, ahol állandóan nagy közönséget vonzott. Tizenharmadikán érkezik meg az olasz gyermek operatársulat, amely Budapesten hosszabb idő óta állandóan tetszés mellett vendégszerepel.

* Előadás a református egyház javára. Fényes Samu dr.-nak *Kurucz Feja Dávid* című történelmi drámája, mint jeleztük, szerdán ismét színre kerül, még pedig ezúttal jótékony célra az aradi református egyház javára. Az előadásban a szerző is meg fog jelenni s így annak

sok tekintetben theatre paréé jellege lesz. A színmű előtt Csécsi Imrénének alkalomra irt *Bujdosó kuruc* című költeményét fogja elszavalni Várnay Jenő. A Kurucz Feja Dávid főszereplői *Keszler, Várnay, Kápolnay* Juliska, *Horti Mariházy, Szendrey, Lebvey, Körössy* Juci és *Szilágyi* Be ta.

* Az aradi Foto klub művészi fényképkiállítását tömegesen látogatja a közönség s élvezettel gyönyörködik a valóban művészi alkotásokban. Ujabbán megvette *Kneffel* Lajos Aratás című, *Urbán* Iván „Az erdő télen”; *Lautner* Mátyás pedig *Matusik* Márton téli tájképét. A héten az összes iskolák megtekintik a kiállítást igen mérsékelt áron. A kiállítás 12-én délután 6 órakor záródik.

* *Piroska és a farkas*. Áldozó csütörtök délutánján a *Piroska és a farkas* című látványos színjáték kerül előadásra. Ez a darab tárgyát a legpoétikusabb magyar meséből meríti és tündéres hatásaival és bájos jeleneteivel hiven és költőien adja vissza a mese alaphangulatát. A darab a színháznak csaknem egész személyzetét foglalkoztatja.

A szegedi tragédia.

A hisztérikus asszony.

Gyilkosság-e, vagy öngyilkosság?

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, május 7.

Annak a megrázó tragédiának, amely tegnap éjjel játszódott le Szegeden, szenzációsan érdekes részletei vannak. A titokzatosság, mely az ügyet burkolja, nem oszlott még szét, de hovatovább kialakul a kép: egy beteg, féltékeny, hisztérikus asszony az oka az egész véres eseménynek. A hír azt suttogja, hogy maga az asszony ölte meg hisztérikus rohamában a férjét: legalább erre enged következtetni, hogy *Rainer* József főkapitány összekulcsolt kezekkel feküdt ágyában, ahol a gyilkos lövés után rögtön kiszenvedett. Az ágyon nem látszanak olyan nyomok, amelyekről arra lehetne következtetni, hogy *Rainer* a lövés után egyetlen mozdulatot is tett volna: nem lehet tehát másként magyarázni az összekulcsolt kezeket, mint úgy, hogy a gyilkosságot a szerencsétlen asszony követte el. Ezzel szemben áll azonban a hivatalos vizsgálat eredménye, mely azt derítette ki, hogy *Rainer* tényleg öngyilkos lett. Maga az életveszélyesen megsebesült asszony is azt vallja, hogy férje lőtte előbb agyon magát s csak azután fordította ő maga ellen a fegyvert.

A szenzációs ügyről szegedi távirataink a következőket jelentik:

A véres eset.

Rainer József főkapitány éjjeli fél 10 órakor érkezett haza lakására feleségével, született Lemle Ilonával. A házaspár látszólag igen boldogan élt, bár a ház ismerősei tudták, hogy *Rainer*né a hisztérikus asszonyok szenvedélyével féltette urát. Körülbelül 10 óra lehetett, mikor lefeküdtek a hálószobájukban lévő kettős ágyba. *Rainer* lefekvés előtt egy pohár bort ivott és hogy azután mi történt kettőjük között, azt eddig nem sikerült megtudni.

11 óra felé *Rainer*né kirohant a konyhába és izgatott hangon csak ennyit mondott:

— Az istenért, szaladjon orvosért! Az ur...

Többet nem tudott mondani. A cselédnek kezébe adta az előszoba kulcsát. Már ekkor az asszony keze csupa vér volt. A cseléd átszaladt a szomszédba *Regdon* Károly kórházi orvosért, azonban alig ért a ház kapujához, lövést hallott. Mikor az orvos megérkezett, a

következő helyzetet találta: a két ágy közül a baloldalon feküdt Rainer főkapitány, hálóingé mellett nyitva volt és körülötte vértócsa. Jobb halántékán lövés nyoma volt látható és a balkezén valami kis füsttűhöz hasonló feketeség. A jobb oldali ágyon keresztbedülve feküdt az asszony, pongyolában, úgy, a hogy a vacsorához volt öltözve. Az éjjeli szekrényen revolver feküdt. A főkapitány már ekkor halott volt, míg a felesége, akinek a szájában vértől áztatott vattadarab volt, hörgött.

Az orvos átszaladt a szomszéd szobába, hogy a rendőrséget az esetről értesítse és orvosi asszisztenciát kérjen. Ezalatt a szomszéd szobában *újabb lövés dördült el*. Ugyanis, míg az orvos a másik szobában tartózkodott, az asszony *ismét belelőtt a szájába*. Ez a lövés sem ölte meg az asszonyt.

A gyanu.

A házaspár gyermektelen volt és az asszony már régóta beteg volt, gyakran voltak hiszterikus rohamai. Férje elvitte Európa majdnem összes gyógyfürdőibe, hogy bajából gyógyíttassa. Mikor a szerencsétlenség híre a városban elterjedt, azt hitték, hogy a főkapitány lőtte először a feleségére, azután pedig önmagát lőtte agyon. Azonban ma reggel a szerencsétlenségről egész másképp vélekednek és *azt hiszik, hogy az asszony hiszterikus rohamában lőtte agyon az urát*, mert a főkapitány már lefeküdt volt és hálóingben, teljesen levetkőzve feküdt az ágyban, s a lövés arról az oldalról érte, ahol a feleségét találták.

Az első pillanatban Regdon Károly dr. orvos azt kérdezte az asszonytól, hogy ki lőtte agyon az urát, mire az asszony kezével az urára mutatva, jelezte, hogy férje maga. Az asszonyt nem lehetett kihallgatni. Rainer főkapitány csöndes természetű ember volt és még este 7 órakor a Próféta sörccsarnokban együtt ült szokott társaságával. Az ott lefolyó tréfálkozások után senki sem sejtette, hogy öngyilkosság gondolatával foglalkozik, sőt mondhatni, hogy egész kedélyes volt. Igaz azonban, hogy politikai állásfoglalásánál fogva, a városban voltak ellenesei, de ez nem zavarta meg semmiképpen sem nyugalma. A főkapitány feleségével szemben a legodaadóbb és leggyöngédebb férj volt, aki minden szeszélyét szó nélkül tűrte és minden szeszélyszámba ment kívánságát teljesítette.

A kórházban.

A lakáson az éj folyamán megjelent a kir. ügyész és a vizsgálóbíró, akik helyszíni szemlét tartottak és a halott helyzetéről vázlatot készítettek. Azután a helyettes főkapitány lepecsételte a lakást. Semminemű feljegyzést nem találtak, mely a titokzatos esetről felvilágosítást adhatott volna. Az éj folyamán beszállították a főkapitány tetemét és a sebesült asszonyt is mentőkocsin a kórházba. Rainernén a szállítás közben hiszterikus roham vett erőt, rázkódott, tombolt és folyton kiáltotta, hogy nem megy el, ne vigyék el. A lakosságot nagyon meghatotta az eset és ugyszólván semmi másról nem beszélnek, mint a főkapitány családi szerencsétlenségéről.

Ma délelőtt Lázár György polgármester a tanács tagjait ülésre hívta egybe, hogy a főkapitány temetését megállapítsák.

A tanács intézkedik.

Későbbi távirat jelenti:

Rainer József főkapitány holttestét ma hajnalban a városi kórház hullaházába szállították. Rainerné éjjel a kórház operációs termében kezelés alá vétetett, azonban a golyót a garatból

nem tudták kivenni és ezért az operációt mára halasztották. A golyó mélyen fekszik a garatban. A főkapitányi hivatalt lepecsételték. A hivatalban minden a legnagyobb rendben van. A vizsgálatot a rendőrség részéről Koczor János helyettes főkapitány, a törvényszék részéről Magay Lajos vizsgálóbíró vezeti. A főkapitány néhány nap előtt panaszkodott feleségére féltékenysége miatt. A gyermektelen házaspár elválhatatlanul együtt járt mindenüvé, éppen az asszony féltékenysége miatt.

Ma délelőtt Lázár György dr. polgármester elnöklésével tanácsülés volt, melyen a polgármester bejelentette a várost ért gyászesetet. Megállapodtak abban, hogy a város harangjai a temetésig naponként három ízben egy óra hosszat megszólalnak, a hatóság gyászjelentést ad ki, a rendőrség és a város közönsége külön-külön koszorút helyez a ravatalra. A temetésen a hatóság testületileg vesz részt a törvényhatósággal. A tanács részvétirátot intéz a családnak, a temetésen pedig Koczor János helyettes főkapitány mond beszédet.

A vizsgálat adatai.

Magay Lajos vizsgálóbíró kijelentette, hogy *kettős öngyilkosságról van szó*, melyet Rainer és neje lelki fölháborodásban követtek el. Az asszony betegeskedett és ártatlan összekocsnások voltak köztük. Rainer tegnap fölindultabb volt, mint máskor, mert fegyelmi ügynek volt tárgyalása, amiért Nagy Mihály darabontfőispánnal tárgyalt annak idején a közgyűlés tilalma ellenére. Olyan indítványt adtak be a fegyelmi bíróságnál, hogy 300 korona bírsággal sújtsák. Ő azt állította, hogy a város békéjét akarta megóvni, nehogy úgy járjon Szeged is, mint Debrecen, ahol a főispánt véresre verték. Ő hazafias ember, nagyon bántja az, hogy darabontsággal gyanúsítják. Azonban még ez sem keserítette el haláláig, ez csak ingerlékenység tette.

Tegnap este, mikor a sétáról hazaértek, összeveszett feleségével. Nem is nyult a vacsorához, hanem elment a Próféta-vendéglőbe. Ingerült lelkiállapotban tért vissza este fél 11 órakor, amikor ismét összeveszték és ekkor az ágyban fekvé, hirtelen lelki fölindultságban fölkapta a revolvert, mely állandóan az éjjeli szekrényen volt és *halántékán lőtte magát*. Mikor az asszony látta, hogy micsoda tragédiát idézett elő perpatvarkodásával, kicsavarta a halott kezéből a revolvert és *szájába lőtt*. Amint észrevette, hogy férje már nem mozdul, kiszaladt a konyhába, hogy a cselédet orvosért küldje. Mikor pedig az orvos megérkezett és a másik szobába ment telefonálni, ismét fölkapta a revolvert és másodszor is szájába lőtt, a mitől életveszélyesen megsebesült.

Ma délután felboncolták Rainer József holttestét. A boncolás során megállapították, hogy a halál oka egy 9 milliméteres revolverből kilőtt golyó, amely a jobb halántékon a bőr alatt akadt meg. Az orvosok kétségtelenül megállapították, hogy öngyilkosság történt. Erre mutat, hogy Rainer balkezét görcsösen a mellére szorította, jobb kezének mutató és hüvely uja pedig füstös volt. Az orvosok véleménye szerint a halál az öngyilkosság pillanatában állt be.

Magay Lajos vizsgálóbíró ma délután arra kérte az újságírókat, hogy írják meg, hogy csakis öngyilkosságról lehet szó. A vizsgálóbíró azért kérte fel erre különösen a sajtó képviselőit, mert az a hír volt elterjedve a városban, hogy Rainer József gyilkosság áldozata lett.

Miniszter és szocialistavezér.

Hadakozás a sajtóankéten.

A hatóságok is bűnhődjenek.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, május 7.

A sajtóreform megvitatására egybehívott szaktanácskozás — amint fővárosi tudósítónk jelenti, — ma délután Günther Antal igazságügyminiszter elnöklete alatt folytatta tanácskozását.

A felszólalások közül érdekesebb volt Zsitvay Leóé, a büntetőtörvényszék elnökéé, aki fentartandónak kívánja a fokozatos felelősséget, de a sorrendet akként kellene megváltoztatni, hogy először az legyen felelős, akinek a neve a nyomtatványon szerepel, amint az a külföldön van. Eszerint a szerkesztőnek kell a szerzőt odaállítani és bizonyítani, hogy az írta az inkriminált cikket. Ha a szerkesztő ezt nem akarja, vagy nem akarja bizonyítani, akkor el-esik a felelősség elhárítása. A könyvatosokat, mint önálló hirlapi vállalatokat ki kell hagyni és szerzőként felelőssé tenni, nehogy 8-10 ember bűnhődjék egy és ugyanazon cikk miatt. Csodálkozásának ad kifejezést, hogy a nyomtatványok terjesztésének kérdésével a hirlapok nem foglalkoztak eléggé. Nem kormányrendeletben, hanem törvényben kellene rendezni a kérdést, mert az egy miniszter kezében veszedelmessé válhatik. Akár hivatalból, akár nem hivatalból adatik be a vádindítvány, rövid időt, pl. 2 hónapot kellene a benyújtásra megszabni. Ha ez alatt nem történék feljelentés, akkor a vád elévültnek lenne tekintendő.

Garami Ernő, a Népszava szerkesztője kifejti, hogy a szocialisták sürgősnek tartják a sajtóreformot, mert véleményük szerint Magyarországon *sajtószabadság nincs és nem is volt*. A 48-iki törvény csak magát az elvet mondotta ki, de intézkedéseivel többszörösen áttörte ez elvet. Ezért első sorban az a teendő, hogy törölni kell minden olyan elvet, amely a sajtószabadságba ütközik, továbbá minden olyan intézkedést, amely kivételes rendszabályt tesz lehetővé bármely társadalmi osztállyal szemben. Szükségesnek tartja törvényes garanciák megalkotását arra nézve, hogy a sajtószabadság és a jogegyenlőség elvét megsértő hatóságok a kellő büntetésekben részesüljenek. Eltörölnönek tartja a kauciót, amely nem egyéb, mint a legerkölcstelenebb cenzusnak törvénybe iktatása. Teljesen demokratikus alapra kívánja helyezni az esküdtsek intézményét. A stróman rendszerre vonatkozólag kijelenti, hogy a szocialisták a múltban és most is állítanak strómanokat, mert üldöztetésnek vannak kitéve és mert a kormányhatalomnak mindenre kész eszközeivel állanak szemben. A szocialisták tisztában vannak azzal, hogy a sajtóreform az ő megrendszabályozásukra készül. (Ellentmondások.) mégis nem egyéni, hanem egyetemes érdek mellett törnek lándzsát, mert a szocialisták megvoltak eddig is sajtószabadság nélkül és hogy ha kell, meglesznek ezután is.

Garami felszólalását a miniszter ismételtén félbeszakította és a *szó megvonásával is fenyegette*. A beszéd befejezése után a miniszter kijelentette, hogy nem a szocialista sajtó, hanem a deliktumokat akarja büntetni.

A tanácskozás folytatását péntekre halasztották.

Bánffy Dezső — az aradi megyeházán.

Zselénski gróf, a szellemidéző.

Silány a magyar nyelv tanítása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 7.

A kék attilás megyei hajduknak, mint minden hónap 7 ikén, ma ismét meleg napjuk volt. Vastag iratkötegeket cipelnek a hivatali szobákból a székház kistermébe, a közigazgatási bizottság tanácskozási helyiségébe, ahol néhány órán át erősen és szakadatlanul zakatolnak az állami és önkormányzati közigazgatásnak rendszerint csak cammogó gépjei. Nem tudni, hogy az elintézésre váró tárgyak problematikus érdekességei, vagy a juliusi meleget árasztó napsugarak csalták-e a székházba a bizottság tagjait, de annyi följegyzésre méltó tény, hogy rég nem volt a bizottságnak oly látogatott ülése, mint a mai. Egy szál ember kivételével egybegyült valamennyi hivatalos és választott tagja a bizottságnak és ez elismerésre méltó frekvenciának már csak természetes következménye volt, hogy a szakelődök a szokottnál nagyobb kedvvel és az aprólékosságig menő részletességgel tették meg véleményező javaslataikat a döntésre hivatott bizottságnak.

A Károlyi Gyula gróf főispán elnöklése alatt tartott ülés elejét a szokásos havi jelentések foglalták le. *Dálnoki Nagy Lajos* dr. alispáni, *Farkas Győző* pénzügyigazgatói, *Varjassy Árpád* tanfelügyelői, *Szakolczay Lajos* ügyészi, *Institóris István* dr. főorvosi, *Nachtnébel Gyula* árvaszéki és *Keller Izsó* főmérnök államépítészeti hivatali jelentését terjesztette elő anélkül, hogy valami nevezetesebb eseményről is beszámolhattak volna. Ha a hivatalos lap még nem közölte volna, újdonság lett volna a tanfelügyelő bejelentése, hogy *Apponyi Albert* gróf köszönetet mondott *Károlyi Gyula* grófnak a mácsai iskola segélyezéséért. De így is megéltjezték a főispánt. Orvendetesen vették tudomásul azt is, hogy a megye közegészségügye áprilisban jobb volt, mint az előző hónapokban. A lakosság úgy látszik megszokja az orvosnélküli állapotot és maga igyekszik azon, hogy ha már nincsen elég orvos, hát ne is legyen szükség rájuk.

A bizottsági ülésnek ma vendége is volt. A József nádor-csatornatársulat főlebbezésének szakszerű eldönthetése végett a megye vezetősége meghívta *Katona Béla* főmérnököt, a kulturmérnöki hivatal főnökét, akinek terjedelmes szakelődása alapján hozta meg a bizottság határozatát. Most egymás után szólásra emelkedtek az aljegyzői kar tagjai és a megye összes árasaiból beérkezett községi *legelői rendtartások* bemutatása mellett indítványozták, hogy a községi határozatok a főbíróságok útján adassanak vissza a községeknek, mert a földművelésügyi miniszter idevágó rendeletének mellőzésével nem kérték ki előzőleg a mezőgazdasági járási bizottságok véleményeit.

A határozatok visszavetése eleinte nem ellett nagyobb emóciót a bizottsági tagok köiben. De mikor már vagy egy fél óra hozzat egyéb tárgy se került a napirendre, mint legelői rendtartások, érdeklődni kezdtek az új szabályzat elkészítésének okai és az iránt, hogy miért kell a községek viszonyait nem ismerő mezőgazdasági bizottságokat is meghallgatni. E vita során *Zselénski Róbert* gróf idézésére megjelent a bizottsági ülésen *Bánffy Dezső* bárónak miniszterelnöki szelleme is. A gróf ugyanis elmondta, hogy a mezőgazdasági járási bizottságok intézményét nem gazdasági

szükségletből, hanem azért teremtette meg *Bánffy Dezső* miniszterelnök korában, hogy el-lensúlyozza velük az ő politikáját nem támogató gazdasági egyesületek működését. *Dálnoki-Nagy Lajos* dr. alispán fölvilágosítására, hogy *Darányi Ignác* miniszter követeli az új szabályrendeletek megalkotását, a bizottság hozzájárult az előadói javaslatokhoz.

Hogy mekkora hatása lesz a nem állami tanítók fizetésrendezési törvényének a magyar nyelv intenzívebb oktatása szempontjából, azt csak a jövő fogja igazolni. Kétségtelen azonban, hogy nemzetiségi vidéken még sokat és erélyesen kell tenni a magyar nyelv tanítása érdekében. Ezt bizonyította *Varjassy Árpád* tanfelügyelőnek a mai ülésen tett az a bejelentése is, hogy *a nagypéti, a morodai, a ménési, az ó-paulisi, a szorosági és a trojási görög-keleti román iskolákban*, valamint a *pankoti ev. református német iskolában* a magyar nyelv tanítása rendkívül *silány* és *silány* az iskolák egy részének felszerelése és elhelyezése is. A tanfelügyelő javaslatára a bizottság elhatározta, hogy átiratot intéz az egyházi főhatóságokhoz, felszólítván őket a magyar nyelvnek eredményesebb tanítására a sürgős intézkedéseket megtenni. Ha az átiratnak fogamatja nem lesz, akkor a bizottság retorzió végett a kormányhoz fog fordulni.

Számos jelentéktelen tárgy elintézése után *Károlyi gróf* elnök berekesztette az ülést, amelyen a következők voltak jelen:

Dálnoki Nagy Lajos dr. alispán, *Schill József* főjegyző, *Nachtnébel Gyula* árvaszéki elnök, *Keresztes Gyula* dr. t. főügyész, *Institóris István* dr. t. főorvos, *Boros Iván* és *Hoppes Aladár* tb. főjegyzők, *Darányi János* és *Hanthó Jenő* aljegyzők, *Nikodém János* közigazgatási gyakornok, *Farkas Győző*, *Varjassy Árpád*, *Keller Izsó*, *Szakolczay Lajos*, *Kellner György*, *Bánhidny Antal* báró, *Fábián László*, *Friebeisz Miklós*, *Nachtnébel Odön*, *Purgly László*, *Urbán Iván*, *Vásárhelyi Dezső*, *Vásárhelyi József*, *Verzár Márton* és *Zselénski Róbert* gróf.

A Munkás-Színház műsora:

Vasárnap: Szocialisták. Nagy látványosság néppel és katonasággal.

Hétfőn: Utazás a föld körül. A sztrájkoló asztalos- és lakatossegédek fellépésével.

Kedden: A kis szökevény. Klopstein Ernő ur, mint vendég.

Öngyilkosok.

Az öngyilkosokat még nem is olyan régen a temető árkába temették s nem volt ritkaság az olyan eset, hogy a pap megtagadta az öngyilkos holttestének a be-szentelését és egyházi szertartással eltemetését. Valószínű, hogy ez a kegyetlenség, vagy talán inkább mondhatnók: kegyetlenség nem is annyira a halottnak szólott, akire nézve mindig mindegy, hogy mi történik az ő földi porhüveljével, amikor mindörökre kihült, — hanem az élők számára találták ki, elrettentésül. Mert a valóságos emberre bizonynyal hatása lehet annak a tudatnak, hogy aki öngyilkos, az még utolsó nyugvóhelyet se kaphat szentelt földben. Az pedig természetes törekvése az egyháznak, hogy a hivatott az öngyilkosság sötét szándékától s még inkább az ily szándék végrehajtásától, visszatartsa.

De nemcsak az egyház tartotta jogának, hogy az öngyilkosokról saját külön véleményét, — az örök üdvösségre érdemtelenséget nyilvánítson, hanem a polgári

törvénykezés is, amely elrendelte, hogy az öngyilkos holtteste felboncolandó; még pedig nem csupán annak a megállapítása végett, hogy mi okozta a szegény „élet-unt“ ember halálát, hanem hogy normális értelmű, magyarán: józanesszű volt-e: mint-hogy a polgári felfogás, ellentétben az egyházzal, az öngyilkost az ő beszámíthatósága tekintetében gyanusnak véli.

Az egyház tudniillik már eleve kimondja az öngyilkosra az anatómát, amit csak a teljes beszámíthatóság feltevésével indokolhat. Ezt aztán enyhíti a boncolás során kimutatott, vagy tán inkább csak pia frausképpen kimondott beszámíthatatlanság, ami elől az egyház sem térhet ki.

A köztudatba pedig lassankint átszivárgott mindezek kapcsán, valami bizonytalanság féle, arészben, hogy beszámítható-e tehát, avagy beszámíthatatlan-e az, aki öngyilkos; és hogy egyáltalában lehet-e tiszta eszűnek tekinteni az olyan embert, aki maga vet véget életének.

Épp oly meddő vita, mint az, hogy bátorság-e az öngyilkosság, avagy gyávaság.

Bizonyos, hogy annál több bátorság kell ehhez a szörnyű tethez, minél világosabb elmével és tiszta itélettel követi el valaki; mert a teljes öntudat s a logikus ítélet okvetlenül a szeme elé tárja az öngyilkosnak mind az utolsó percig, hogy mire készül, mire szánja el magát. — De az is bizonyos, hogy az emberi beszámíthatóság nagy skáláján a leggondosabb vizsgálat sem mindig tudja eldönteni: vajjon az öngyilkos nem olyan pillanatban emelte kezét maga ellen, amelyben ha nem is volt éppen beszámíthatatlan, de a lelkére s agyára toluító hirtelen izgulás folytán mégis más emberré vált, semhogy legalább abban a pillanatban, teljesen normális lehetett volna.

A csüggedésnek egy erősebb rohama is elég lehet például az ilyen pillanat előidézésére; pedig ha ezt a rohamot a szegény öngyilkos valahogy kiállotta volna, vagy ha az alkalma hiányzott volna az öngyilkosságra: talán soha többé el nem követte volna.

Itt van például a szegedi eset, ez a megrázó tragédia: két ideges ember halálos összezőrdülése. Sok a megmagyarázhatatlan elem benne, de megállapítható, hogy az öngyilkos főkapitány aligha volt beszámítható abban a pillanatban, mikor eldobta magától az életet. Az asszony beszámíthatatlansága pedig kétségen kívül való. És az ilyen tragédiákban az egyetlen vigasztaló az, hogy ezek az emberek nem öntudatosan dobták el maguktól a legfőbb földi jót: az életet. Öntudatlan pillanatok rémitő szeszélyének játéka volt az egész.

Sok öngyilkosság történik oly körülmények közt, amelyek a beszámíthatóságot legalább is kétségessé teszik: vannak azonban mélységes tragédiák, amelyeket éppen az tett annyira megrendítővé, hogy az öngyilkosság egész hosszu, kegyetlen útját nyomról-nyomra ki lehet vonalozni. Az ilyen vonal kérelhetetlen bizonyossággal huzódik az örvény széléig, ahonnan azután a halálra lassan, de biztosan készülő szintiszta elmének sincs visszafordulása.

Minden öngyilkos szánandó, de legszánandóbbak ezek a józan öngyilkosok, akik rettenetes kinjót szenvedik végig sötét

szándékuk tudásának és közeledő végzetőknek. Pedig talán élni vágytak volna; — örülni a meleg napnak s az égi világosságnak; és ehelyett a rideg megsemmisülés, az örök sötétség vár rájuk egy kikerülhetetlen, kegyetlen pillanatban.

MULATSÁGOK

(=) **Hangverseny Világoson.** Az aradi Nemzeti Színház két rokonszenves tagja, *Kállay Jolán* és *Faludi Károly* 1907. május 12-én, vasárnap este 8 órakor a „Mátyás Király”-hoz címzett szálloda nagytermében hangversenyt rendez. A hangverseny műsora a következő: 1. Romance a Citerás operettből, éneklő Faludi Károly. 2. Takarodó. Csuplet, előadja Kállay Jolán. 3. Népdalok: éneklő Faludi Károly. 4. Panama-cuplet a Milliárdos kisasszonyból, előadja Kállay Jolán. 5. Füttty cuplet a New-York szépe című operettből, előadja Faludi Károly. 6. Nagy magyar egyveleg, előadja Kállay Jolán. (5 perc szünet.) Szünet után 1. Keringő a Vándorlegény operettből, éneklő Faludi Károly. 2. Vilja-dal a Vig özvegy opere től, éneklő Kállay Jolán. 3. Daru madár, a Gülbaba operettből, éneklő Faludi Károly. 4. Háztűznéző. Tréfás vígjáték énekkel és tánccal, előadják Kállay Jolán és Faludi Károly, zongorán kíséri *Kra-sánsky Péter*.

Klopfstein Ernő eltűnt.

El innen más vidékre . . .

Körözik az aradi párttitkárt.

— Az Aradi Közlöny tudóstóljától. —

Arad, május 7.

Az aradi szociáldemokrata párt titkára: *Klopfstein Ernő* váratlanul eltűnt Aradról. A párttitkár a törvény büntető keze elől menekült el a városból, amelyen ittléte alatt a munkásviszonyokat teljesen elvadtította. Tizenhárom bünper volt ellene folyamatban. Az aradi ügyészség osztály elleni gyűlésre való lázítás, izgatás, királlysértés és nyomtatvány utján elkövetett rágalmozás és becsületsértés miatt indította meg ellene az eljárást.

Eltűnése úgy jutott nyilvánosságra, hogy *Domonkos László* vizsgálóbíró egy, az Aradi Munkásban megjelent inkriminált cikk miatt hétfőre megidézte, de *Klopfstein* nem jelent meg. A vizsgálóbíró a Bprt. 141. §-a 5-ik pontja és a Bprt. 145. §-a 2-ik pontja alapján, vagyis, hogy magát a bünvádi eljárás alól elrejtőzéssel akarta kivonni, elrendelte *Klopfstein Ernő* előzetes letartóztatását.

Green Nándor tb. főkapitány, a bünügyi osztály vezetője a vizsgálóbíró megkeresése alapján detektívet küldött el *Klopfstein*nek *Simonyi-utcai* lakására, hogy tartóztassák le és kísérik fel a városházára. A detektívek a lakást üresen találták. A lakásról a Munkás Otthonba mentek, hogy ott keressék *Klopfstein*et. Itt azt az értesülést nyerték, hogy *Klopfstein* a családjával már tegnap elutazott Aradról. A titkosrendőrök jelentést tettek erről *Green*nek, aki telefonon értesítette *Domonkos* vizsgálóbírót a párttitkár eltűnéséről. A vizsgálóbíró most országosan körözteti *Klopfstein*et.

Hir szerint *Klopfstein* családja már vasárnap reggel utazott el Aradról, ő maga pedig ma reggel kocsiával Kétegyházáig ment, ahonnan a reggeli gyorsvonattal tovább utazott.

Klopfstein Ernő, aki famunkásból avansált párttitkárrá, a múlt év augusztus havában jött Aradra s itt nagy ambícióval kezdte meg a munkások szervezését, amely működése sikerrel is járt. A szervezett munkások száma az ő párttitkársága alatt tetemesen megnövekedett. *Klopfstein* akkor adott először életielt

magáról a nyilvánosság előtt, amikor a szalmapapirgyári szerencsétlenség után éles hangu röpiratban támadta meg a polgári sajtót és a budapesti Népszavának az eseményekről tökéletesen elferdített tudósítást küldött.

E működése után azzal tűnt fel, hogy a kávéházakban és vendéglőkben játszó cigányzenészeket akarta szervezni. Ez az igyekezete azonban teljes kudarccal végződött s annak idején sok rossz élcre adott alkalmat. Ezt követő akciója az aradi pincérek szervezése volt, amelynek során azonban a munkaadók győztek. A kávéások, vendéglősök és pincérek között kitört ellenségeskedésben különös fegyvereket alkalmazott a párttitkári elme. E fegyverek között leghatásosabb a jodiform volt, amelylyel a Központi-kávéházat hintették be ismeretlen kezek.

A pincérek mozgalmának letörése után hosszabb ideig nem volt mozgalom a munkások között. Híre járt, hogy *Klopfstein* megváltik állásától és *Vágó Béla*, a debreceni párttitkár jön helyére. Ez a hír azonban nem bizonyult valósnak.

Klopfstein akkor kezdte meg újból működését, amikor az aradi szociáldemokrata-párt lapja az ő kezdeményezésére és szerkesztésében megindult. Ettől kezdve egyre másra rendezte a sztrájkokat s neki köszönhető, hogy a munkásviszonyok az utóbbi időben Aradon annyira elfajultak, hogy a munkaadók helyzete a legnagyobb mértékben meg van nehezítve. A sztrájkok során egymás után következtek a Benoid gyári sztrájk, majd a kereskedelmi alkalmazottaké, amely teljes fiaskóval végződött, több kisebb asztalosműhelyi sztrájk, végül a cipészek, festők, pékek, famunkások és lakatosok sztrájkja.

A *Klopfstein* által rendezett sztrájkok javarésze eredménytelen volt, csak a cipészek értek el részleges eredményt és most a sütőmunkások arattak teljes diadalt. A párttitkár működését leginkább azok a röpiratok jellemezték, amelyek az ő tolla alól kerültek ki s amelyekben *Klopfstein* a legtudatosabb valótlanságoktól és ferdítésektől sem riadt vissza. Általában olyan gyalázkodó hangot használt, amely miatt a büntető pörök egész sorozatát indították meg ellene.

A párttitkár szereplése alatt Aradon két ízben fordult elő olyan munkásmozgalom, amely a rendőrhatalom fegyveres beavatkozását tette szükségessé. Egyikben a pincérek mozgalmának idején, amikor egyik este a fő-uton nagyobb arányú tüntetés volt, másodízben pedig most vasárnap. Ezzel szemben a munkások május elsejei tüntető felvonulása teljes rendben folyt le, ami azt bizonyítja, hogy *Klopfstein*, ha akart, tudott rendet tartani a munkások sorában.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) **Az Asztalos Sándor Társaság választmánya** e hó 8-án este 8 órakor ülést tart a színházi sörcsarnokban.

(*) **A mérnök-egylet kirándulása.** Az arad mérnök- és építész-egylet I. évi június hó 2-án vasárnap Nádas fűrésztelepre és ennek völgyébe tanulmányutal egybekötött családi kirándulást rendez. Program: Indulás reggel 6 óra 35 p. a Radna felé menő személyvonattal külön kocsiiban, érkezés Nádas m. h. 8 ó., átszállás *Grosz József* ur által rendelkezésünkre bocsátott különvonatra, ezen a kincsári erdő gyönyörű völgyén fel *Popicza* magaslatra, tizórai. 10 ó. indulás le a fűrésztelepre, a fűrésztelep megtekintése és az iparvasut rövid ismertetése, ebéd. Visszaindulás d. u. 5 ó., átszállás Nádas m. h. a személyvonatra 7 ó. 5 p., érkezés Aradra 8 ó. 30 p. Részvételi díj személyenként 4 K. (egyleti tagok gyermekei 2 K.) melyben az ellátás stb., szóval az összes kiadások a vasuti

jegy kivételével bennfoglaltatnak, tehát éllemezéről gondoskodva van, csak esetleg előre is sütemények hozandók, melyekért a rendezőség köszönetet mond. Vendégeket szívesen látunk s azok számszerint a t. tagok által jelentkezéskor bejelentendők. A résztvenni óhajtok az egyleti szolgánál levőiven legkésőbb f. hó 25-ig jelentkezhetnek. Ugyancsak f. hó 25-ig befizetendő a szolgánál a bejelentett személyekért járó részvételi díj is, mely részt nem vevés esetén vissza nem térítetik. Azon t. tagok, kik a radnai vonalra szabadjeggyel bírnak, ezt használják, a féláru jegyre jogosítottak pedig kéretnek a kitett iven megjegyezni, hogy hány személy számára kívánják azt igénybevenni, mivel az igazolványt együttesen kérjük. A megfelelő fél, vagy egész III. oszt. vasuti jegyek a t. tagok által váltandók, míg a közös féláru igazolvány az utimarsalnál lesz. Nachtnébel Jdön igazgató, Bayer Ferenc titkár.

Kabinetválság.

Az alkotmánybiztosítékok sorsa.

A király nem enged.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, május 7.

Andrássy Gyula gróf és *Wekerle Sándor* a mai napot Bécsben töltötték. *Andrássy* még tegnap utazott fel, s amint köztudomásu, az alkotmánybiztosítékokról szóló törvényjavaslat felől tájékoztatta a királyt, akinek hozzájárulását ki szeretne volna eszközölni a törvénytervezet számára. Mint egy fővárosi esti lap értesül, ez nem sikerült *Andrássy Gyula* grófnak, a ki erre a leghatározottabb formában felvette a kabinetkérdést. Mondják, hogy *Wekerle Sándor* miniszterelnök váratlan bécsi utazásának is ez az oka, bár politikai körökben semmi eredményt sem várnak ettől, tekintettel a király állhatatos ellenállására.

Távirati értesüléseink a következők:

Bécs, május 7. *Wekerle Sándor* miniszterelnök mai kihallgatásán jelentést tett a helyzetről és folyó ügyekről. A király a jelentést tudomásul vette és közölte a miniszterelnökkel, hogy júniusban Budapestre szándékozik jönni. Tudatta azt is, hogy a koronázó Mátyás-templom számára új orgonát adományoz.

Bécs-ből táviratozzák *A Nap*-nak: A tegnapi nap folyamán nagy dolgok történtek a politikai kulisszák mögött. A király hajthatatlan maradt és *Andrássy Gyula* gróf belügyminiszter a leghatározottabb formában fölvetette a kabinetkérdést. *Andrássy* bejelentette a királynak, hogy ragaszkodik mind a három alkotmánybiztosítékhoz és azoknak el nem fogadását bizalmatlanságnak tekintené a korona részéről.

A helyzet kölesedését azonnal megtelefonálták *Wekerle Sándor* miniszterelnöknek, aki erre nyomban Bécsbe ment. Itteni politikai körökben azonban nem várnak semmi eredményt *Wekerle* utazásától, mert a király sokkal erősebben védi a maga véleményét ebben az ügyben, sem hogy bárminő kapacitálásra lemondana róla. És legkevésbé kapacitálta magát a király *Wekerle* által, akit az udvarnál közszeretlenség övez.

Bécs-ből táviratozzák a Budapesti Tudósítónak: *Wekerle Sándor* dr. miniszterelnök, aki ma reggel titkára, *Bárczy István* dr. kíséretében ideérkezett, röviddel megérkezése után a magyar miniszterium épületében beható tanácskozást folytatott *Andrássy Gyula* gróf belügyminiszterrel, majd *Zichy Aladár* gróf ő Felsőge

személye körüli miniszterrel. A miniszterelnök több látogatást is fogadott, többek között *Daruváry* udvari tanácsosát a kabinetirodából. Wekerle Sándor dr. miniszterelnök azután a Hofburgba ment, ahol ő Felsége 11 órakor különkihallgatáson fogadta.

A miniszterelnök a nap folyamán több látogatást tett, többek között *Aehrenthal* báró közös külügyminiszternél és *Beck* báró osztrák miniszterelnöknél.

Andrássy Gyula gróf belügyminiszter, aki már tegnap látogatást tett *Aehrenthal* báró közös külügyminiszternél, ma felkereste *Beck* báró osztrák miniszterelnököt és délután visszatért Budapestre.

Wekerle Sándor dr. miniszterelnök csak este hagyta el Bécsset.

Késő éjjel jelentik:

Wekerle Sándor miniszterelnök délután hosszán konferált *Beck* báróval és *Aehrenthal* báróval. Az osztrák miniszterelnökkel a kiegyezési tárgyalásokat illetőleg abban állapodott meg, hogy azokat közvetlenül az osztrák választások után Budapesten folytatják. A külügyminiszterrel *Wekerle*, aki még az éjjel visszautazott Budapestre, külügyi dolgokról konferált.

A kormány cégtáblája.

— A bécsi utazáshoz. —

Első magyar alkotmánybiztosító R. T.

Andrássy és társai

Itt az összes áruk Bécs-értéken alul eladók.

HIREK.

Tessék köszönni!

Arad, május 7.

Nagyváradoon történt, de történhetett volna mindenütt, ahol katonák vannak. A nagyváradi háziezred ezredese, *Vivenott* ur a gyakorlatra bevonult tartalékos kadétkhoz a következő remek szónoklatot intézte:

— Ha önök innen a civil életbe kilépnek, nem tisztelik a katonaságot annyira, hogy a tiszt uraknak köszönjenek. Velem is akárhányszor megtörtént, hogy az utcán elmentek mellettem a tartalékosok anélkül, hogy üdvözöltek volna. *Ez gyalázat!* Hanem persze mikor visszajönnek a katonai szolgálatra, ugyancsak büszkék az uniformisukra, míg a polgári életben megfélemlenek a katonaságnak járó tiszteletről. Ez elő ne forduljon többet! Abtreten!

Tehát: tessék köszönni. A reglama ugyan nem írja elő, hogy a polgárembernek föltétlenül tisztelnie kell az egy-két és többesillagos hatalmasságokat. Sőt vannak emberek, akik még antimilitarista hajlamokat is mernek elárulni. Mindazonáltal: az ezredes ur gyalázatnak minősíti a kadétkok eljárását. Tiszteld a katonát, még a tartalékban is, hogy hosszú életü lehess a földön.

Az ezredes ur mindössze igen csekély tévedést követett el. Tévedés, hogy ma valaki, aki fegyvergyakorlatra vonul be, büszke az uniformisára. Arra az uniformisra, amely a polgárember számára nem jelent mást, mint kenyérkereső foglalkozásából való elvonást, mint kizökkenést a rendes életmódból, egy csomó kel-

lemetlenséget és teljes inproduktivitásban eltöltött napokat. Az uniformisra ma csak azok büszkék, akik nem elég érettek annak a megértésére, hogy ragyogó gomb, aransujtás és ezüstcsillag soha senkit nem tett még emberebbé, mint a milyen. A polgári ruha szürkeségének, a piszkos munkászubonyoknak gondolkozó ember előtt mindig több a ragyogása, mint akármiféle uniformisnak. Dolgozni, dolgozni: ez ma a legfőbb becsület. A munka, az alkotás: ez a legnagyobb büszkeség. Ezért nem büszkék ma a tartalékosok az uniformisokra. Nem büszkébbek reá, mint a polgári ruhára. És ezért nem röpülnek le a polgárkalapok az uniformis előtt.

Azt, hogy a katonaság szükséges rossz: azt mindenki készséggel elismeri. De ez a szükség még nem jelenti azt, hogy a polgárság föltétlenül fejet hajtson azok előtt, akiknek szükséges voltát csak a mai világrend bünei indokolják.

— **A vasutasok nem kapnak fizetésrendezést.** *Budapest*-ről táviratozzák, hogy *A Nap* a következőket írja: A vasutasok fizetésrendezésének törvényjavaslatát hosszán vajudás és ankétezés után előzetes jóváhagyás végett a kormány a király elé terjesztette. A király azonban — amint bennünket kitünő forrásból értesítenek — *a törvény szentesítését megtagadta.* Ennek az elhatározásnak az az oka, hogy a bécsi udvari és aulikus körök felvilágosították a királyt, hogy a fizetésrendezés kitünő korteszésköz a kormány kezében, a király pedig nem akarja, hogy a koalíció politikája ezzel is megerősödjék és hogy a kormány a vasutasok körében népszerű legyen. Azért kijelentette a király, hogy a *javaslatot nem szentesítene*, ha a magyar országgyűlés meg is szavazná.

— **A képviselőház ülése.** Budapesti tudósítónk jelenti: Alig husz képviselő jelenlétében nyitotta meg *Rakovszky* István alelnök a mai ülést. Első felszólaló *Markhot* Aladár volt, aki az igazságügyi bizottság nevében betérjesztette a koronaörváltásról szóló javaslatot. Ezután *Bernáth* István mutatta be a munkásügyi és földmívelésügyi bizottság jelentését a cseléd-törvény és a római mezőgazdasági intézet becikkelyezése dolgában. *Semrecsányi* György a statisztikai hivatal 1907. évi munkatervéről és a pécsi kiállítás segélyezése dolgában készült törvényjavaslat letárgyalásáról nyújtotta be a közgazdasági bizottság jelentését. *Csizmazia* Endre az igazságügyi bizottság nevében tett jelentést a darabont költségek visszatérítéséről. *Nagy* Sándornak tett jelentése után a nagyilondi és körösbányai választások dolgában az elnök az ülést a jegyzőkönyv hitelesítésére tíz percre felfüggesztette. Szünet után hitelesítették a protokollumot. A legközelebbi ülés napirendjét nem kellett megállapítani, mert ez már legutóbb megtörtént.

— **A város bizalma a kormányban.** Megirtuk, hogy *Komáromváros* törvényhatósága átírt Aradhoz, hogy támogassa a képviselőházhoz intézett feliratát, amelyben az önálló vámterület felállítását és az önálló magyar jegybank létesítését követeli. A tanács ahelyett, hogy hasonló szellemű felirat intézését javasolta volna a közgyűlésnek, bizalommal viseltetett a

kormány iránt. A városatyák mai értekezletén hűvösen fogadták a tanács álláspontját, mire *Varjassy* Lajos polgármester sietett kijelenteni, hogy a tanács azért nem tartotta szükségesnek, hogy a város pártolja *Komárom* átíratát, mert a város már több ízben felírt az önálló vámterület érdekében, különben is a mult közgyűlés bizalmat szavazott a kormánynak s így a törvényhatóság nem jöhet önmagával ellenkezésbe. Az értekezleten az a vélemény alakult ki, hogy a város intézzen a képviselőházhoz felíratot és ebben az irányban indítványt is tesz a törvényhatóság egyik tagja a holnapi közgyűlésen.

— **A város a mult hóban.** Aradváros közigazgatási bizottsága *Károlyi* Gyula gróf főispán elnöklete alatt ma délután tartotta rendes havi ülését, amelyen a szakelődök előadták a közigazgatás különböző ágairól szóló jelentésüket.

• — **A pozsony—bécsi villamos.** Budapesti tudósítónk táviratozza: A képviselőház közgazdasági bizottsága ma délelőtt 11¹/₂ órakor folytatta a pozsony—bécsi villamos kiépítéséről szóló javaslat tárgyalását. Hire járt, hogy az ominozus ügyben, mely a függetlenségi párt belső békéjét már másodsor kavarja fel, kompromisszum készül, amely szerint a bizottság egy indítványt fog elfogadni, mely szerint az ügy további tanulmányozás végett a kormánynak adatik ki. Természetesen ez a kompromisszum a javaslat második bukását jelentette volna. A közgazdasági bizottság tagjai nagyon rossz néven vették *Kossuth* Ferenctől, hogy a bizottság tanácskozásain nem vesz részt és *Szterényire* bizza a vasut megvédését. Kötelessége volna — mondták ezek az elégedetlenek — hogy képviselje a javaslatot; ha pedig nem képviselheti, úgy vonja vissza. Ennek az elégedetlenségnek következménye volt az, hogy a kompromisszum nem létesült. Hosszabb tanácskozás után a közgazdasági bizottság 8 szavazattal 6 ellenében *elvetette a pozsony—bécsi villamos vasut tervét.*

— **A tábori püspök Aradon.** *Belopotoczky* Kálmán dr. fölszentelt püspök, a katonai lelkesítő kar főnöke ma reggel 8 órakor Aradra érkezett. A pályaudvaron való ünnepies fogadás után, amelyen *Varjassy* Lajos polgármester is megjelent, az előkelő katonai méltóság szállására, majd a pompásan feldiszitett várba hatatott. Itt a helyőrségi templomban magyar és német nyelven magasan szárnyaló beszédet intézett a helyőrség tisztikarához és legénységéhez és a katonai lelkesítő hivatal megvizsgálása után a tiszteleterre rendezett diszebedre ment. Ezen *Arendt* Lajos tábornokon, az aradi csapaiparancsnokokon, törzstiszteken és számos főtiszten kívül résztvett *Károlyi* Gyula gróf főispán, *Varjassy* Lajos polgármester és több aradi egyházi méltóság.

— **Makó új alkapitánya.** Hosszas huza vona után az első alkapitányi állást ma délelőtt betöltötték Makón. Az állás *Cseresnyés* János főispánkodása óta üresedésben volt. *Cseresnyés* még az installációja napján rendőrkapitánynya nevezte ki *Daróczy* Mátyás első alkapitányt, a képviselőlet azonban ezt nem vette tudomásul s *Daróczyt* nemcsak kapitánynak nem ismerte el, hanem azt is kimondta, hogy az *első alkapitányi állást eltörli.* Valamennyi fórumot megjárta azóta a határozat, de megerősítést sehol se nyert, úgy, hogy ma meg kellett tartani a választást. Egy pályázó volt csak: *Hegedüs* József dr. ügyvédjelölt, akit aztán egyhangu-

lag meg is választottak. Érdekes, hogy ez alkalommal városi bábát is kellett volna választani. A részleges tisztújításnak ez a nagyfontosságú aktusa azonban elmaradt, mert bár a városban igen-igen sok üzője van ennek a nemes hivatásnak, városi tisztségre egy se kívánczolt, vagyis *nem akadt egy pályázó sem.*

— Az elegáns tolvaj. Frank Andrásné ma jelentést tett az aradi rendőrségen, hogy Kápolna-utca 28-ik szám alatt levő lakásáról két aranykarperect loptak el. Frankné egy fiatal, elegánsan öltözött fiatal embert gyanúsít, aki kéregetés ürügye alatt többször megjelent a lakásán. A rendőrség megindította a nyomozást.

— Két leány tragédiája. Budapest-ről táviratozzák: Megrázó tragédia játszódott le ma egy Garni-szállóban. Két uriasan öltözött fiatal nő tért be a Szövetség utcai Garni-szállóba és szobát vettek ki. A bejelentő lapon *Kisszelka Teréz* és *Stein Cecilia* neveken jelentették be magukat. Este fél hat órakor a szálloda személyzete két revolverlövest hallott. A két leány szobája felé siettek, amelynek bezárt ajtaját betörték. A két leány *állott mellet holtan feküdt a szobában.* Levelet nem hagytak hátra, amelyben megírták volna, hogy miért mentek együtt a halálba.

— Milyen tiszt volt? Tegnap számunkban „A honvédruha reformja” vagy „Le az uniformissal” címmel megjelent cikkünkre vonatkozólag azt az értesítést kaptuk, hogy az abban leírt történet szereplője *nem honvéd tiszt* volt.

— A menyországi toalett. Budapesti tudósítónk jelenti: Csak tegnap történt, hogy a Petőfi-téren teljesen levetkőzött egy férfi. Ma ugyanezt megcselekedte egy nő. Papyókó Anna huszonöt esztendő s varrónő a Disz-térre ment délelőtt és ott térdre rogyva, buzgón imádkozni kezdett. A járőkelők megállottak és úgy hallgatták a fohászokot. A leány azonban nem törődött ezzel és folytatta imáját.

— Atyám, ki vagy a mennyekben — törteldte a kezeit — vedd magadhoz alázatos szolgádat . . .

Mikor ezeket a szavakat kiejtette, kezdte kigombolni a bluzát és azután levetette. A bluz után a szoknya következett. Az asszonyok sikoltozni kezdtek: a férfiak azonban csak bátorították, hogy folytassa. Az asszony már ingben volt. Készülődött, hogy azt is levesse, amikor végre egy rendőr jelent meg.

— Mit csinál nagysád? — kérdezte tőle.

A varrónő az ég felé fordította a szemét és halkán rebegette:

— Az Ur hív magához. Megyek a menyországba.

— De azért nem kell levetkőzni!

— De igen. Csak nem mehetek oda ruhában!

A rendőr nem tudta szóval meggyőzni és így szelid erőszakkal ráhuzta a szoknyát és azután a rendőrségre vezette. Ott konstatálták, hogy Papyókó Anna vallási örületben szenved.

— Konfirmáció. Az aradi ág. hitv. ev. templomban folyó hó 9-én d. e. 10 órakor, most először tartják meg a gyermekek konfirmációját. A fogadalmat *Knothy Irma*, *Fleischer Adél* és *Strasser Mariska*, a fohászt pedig *Marinkovics Ilonka* mondja.

— Leégett szalmakazal. Az éjjel Oláh Árpád németperegi nyugalmazott jegyző tulajdonát képező, a falu alatt fekvő, mintegy 50 szekényi szalmakazalja ismeretlen okból kigyuladt és teljesen leégett. A kár körülbelül 250 korona, amely azonban a biztosítás révén megtérül.

— A leszerelés. Páris-ból táviratozzák: A leszerelés propagálására alakult nemzetközi bizottság nevét viselő csoport levelet intézett a belügyminiszterhez, amelyben arról értesíti,

hogy e hó 12-én nyilvános tüntetést szándékozik rendezni a célból, hogy a közfigyelmet a leszerelés kérdése felé terelje. A bizottság arra kéri a belügyminisztert, hogy tekintettel a tüntetésre, megfelelő intézkedések tétessenek a rend fenntartására. A bizottság programja a kötelező döntőbírásgot és a fokozatos, általános és egyidejű leszerelést öleli fel.

— A makói szegényménház. Makó város képviselőtestülete rendesen és következetesen gondoskodik róla, hogy beszéltesen magáról, ha mindjárt nem a legjobb irányban is. Most a városi szegényménház révén esik róluk szó. Ez az intézmény olyannyira ronda állapotba jutott a képviselőt bölcös politikája miatt, hogy Csanádmegye alispánja egyszerűen *bezáratta* s intézkedett, hogy az ápolatokat a város költségén magánházakhoz szállásolják ki. A képviselők — kiknek öt hat év óta egyetlenegy gondolatuk se támadt a bajok szanálására — ma rendkívüli közgyűlést tartottak s deputációt küldtek az alispánhoz, hogy vonja vissza a szigorú rendeletet. Ennek ellenében aztán megígérik, hogy a szegényménház megfelelő átalakításához azonnal hozzáfognak s ez időre barakot építenek, ott helyezik el az ápolatokat. Most már az alispántól függ, hogy elfogadja-e az ajánlatot, vagy pedig szigorúan megmarad a kilakoltatás mellett.

— Élve a sirban. Franciaországban rettenetes esemény történt. Egy fiatal asszonyt, akit a községi orvos halottnak nyilvánított, eltemettek s a szerencsétlen nő koporsójában föl-eszmélt. Az eset — mint Párisból jelentik — Sarluzan faluban történt. Április 30-án megállapította a helység orvosa egy Esconbet nevű harminc éves asszony halálát, akit május elsején el is temettek. Másnap egy ember, aki véletlenül elment a még nem egészen felhantolt sir mellett, a mélységből tompa kopogást hallott. Letérdelt, fület a sirra helyezte és rémületére azt vette észre, hogy halk nyöszörgés szállt felfelé a sir mélyéből. Azonnal bezaladt a városba és értesítette az esetről a polgármestert aki egy orvos kíséretében kiment a temetőbe és a sirt felásatta. Amikor a koporsót felnyitották, a rettentő valóság minden kétséget kizáró alakban tárult az összes jelenlevők elé. A szemfedél teljesen el volt tépve és az orvos konstatálta, hogy az élve eltemetett szive még ver. Az élesztési kísérletekre az asszony kissé felemelkedett a koporsóban, de ekkor hirtelen vérhányás lepte meg és az orvos karjai közt meghalt.

— Egy könyvkereskedő-cég jubileuma. 1857 május 1-én az akkor még könyvkereskedőkben meglehetősen szegény Pest, új névvel szaporodott. A Ráth Mórival. Ráth Mór a magyarság szívéből, az alföldi Szegedről került ide. Nem volt új előtte ez a pálya. Az akkori idők egyik leg-híresebb könyvárusánál, Geibelnél tanult és nem egy nagy külföldi könyvkereskedés iskoláját járta meg. O maga is telve volt irodalmi ambíciókkal és mikor Pestre jött, neve irodalmi körökben nem volt ismeretlen. De, hogy üzletét megalapíthassa, az ebben az időben nem volt olyan könnyű dolog. Tömerdek akadályt kellett leküzdenie és sok viszontagsággal meg-birkóznia. Még a 60 as években közreadja *Vörösmarty* munkáit. Arany János, Eötvös József, Tompa Mihály, Tóth Kálmán műveinek ő lett kiadója és nagy jelentőségű politikai brosurák egész sorozata lát napvilágot nála. Százazrekre rug művelődési célokra fordított kiadványainak a száma. Aldozatkészségében pedig, melylyel a magyar könyvet külső megjelenésében is meg-akarja becsültetni, nem ismer határt. — Ráth Mór, egy becsülettel megfutott életpálya után immár évekkel ezelőtt pihenni tért; de a Ráth-cég régi nimbusában főnáll, munkájának sokáig hű osztályosa: Gabos Soma (Glück Károly és Ignác testvéröccse) vezetése alatt. Ő megőrizte a Ráth név tiszteletre méltó hagyományait és ha ma az udvar, a magas klerus,

a magyar társadalom színe java, a főváros nagy nyilvános könyvtárai még mindig a Ráth Mór könyvkereskedését vallják, az ő szakképzettsége, a cég alapítója nemes intencióinak fenntartása bizonyára hozzá járulnak ehhez. A Ráth-cég tészsázados jubileumához tehát van valamelyes köze a magyar művelődés fejlődésének is, melyben sokáig fontos tényező volt.

— Tartom a fogadást! Egy fiatal aradmegyei fiskálisnak, ki tartalékos katoná, éppen a legrosszabb időben kézbesítették a fegyvergyakorlatra szóló behívót; egy héttel az esküvéje előtt. Az esküvőt már nem lehetett elhalasztani, de a fegyvergyakorlat elhalasztására sem gondolhatott, mert már éppen háromszor „svindlizte ki” magát alóla. Nagy bajában megint a tartalékos katonák védőszenzije: az őrmester jutott az eszébe. Csakhogy az ügyvéd ur saját külön őrmestere már oly sokszor és annyiféle formában intézte el zavaros ügyeit a hadsereggel, hogy most nagy ravaszsággal lehetett csak megközelíteni. Ami pedig így történt:

— Na, őrmester ur, az idén okvetlen be fogok rukkolni!

— Azt még nem lehessen teljes bizonyossággal tudni!

— Nem, nem, majd meglátja, őrmester ur, nekem az idén be kell rukkolnom!

— Nem olyan biztos az még kérem!

— De, de én tudom. Fogadni mernék, hogy az idén berukkolok!

— Fogadni merne?

— Fogadni mernék. Tudja mit, őrmester ur, fogadjunk száz forintba, hogy nekem az idén be kell rukkolni!

— Hogyan tetszett mondani? Száz forintba . . . Jól van, ügyvéd ur, *tartom a fogadást!*

. . . Az őrmester megnyerte a fogadást.

— A tisztelt közönség figyelmébe! *Tulhalmozott raktár miatt* az összes raktáron lévő *diszeszt* tárgyait, mint tálcsák, cukorszelen-cék, kosarak, gyertyatartók, compotierek és sok itt fel nem soroltakat, valamint ékszeráru-mat mélyen leszállított, *minden elfogadható ártért árusítom*, régi avagy tört aranyat, ezüstöt a legmagasabb ártért veszek vagy új tárgyakért becserelek, b. pártfogásért esd *Weinberger Ferenc*, ékszerész, Andrassy-tér, Fischer Eliz-palota. Telefon 439.

— Nagy látványosság. Ma és a következő napokon válogatott, szép, legújabb felvételi mozgófényképek (kinematograph) lesz látható Szűsz M. Mór Japán kávéházában. Ezen mozgófényképek a másnemű mozgófényképektől annyiban különböznek, hogy a szem nem rontják. Finom kávéházi italokról gondoskodva van.

— Praeservatív ideális legjobb minőségben Vojtek és Weisznál.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Vétkes bukás. *Feibusz* Adolfnak évekkel ezelőtt szatócs üzlete volt Paulison. Az üzlet sehogy se ment, s *Feibusz* 1905-ben csődbejuttott. A csődöt Hunyadi és Ferdinánd aradi cég kérte ellene. A vizsgálóbíró megállapította, hogy *Feibusz* vétkesen vezette üzletét, könyveket nem is vezetett s mérleget sem készített soha. A vizsgálat befejeztével az iratok az ügyészséghez kerültek, a mely vádat emelt vétkes bukás címen az aradi törvényszéknél. A törvényszék a múlt év folyamán tárgyalta *Feibusz* ügyét s egy heti fogházra ítélte. Felebbezés folytán az ügy a tábla elé került, a mely az aradi kir. törvényszék ítéletét helyben hagyta. Az ítéletet ma hirdették ki *Feibusz* Adolf előtt, a ki sem-miségi panaszt jelentett be ellene a táblához.

§ A váltó, mint olyan. Ily című tegnapi cikkünkre vonatkozólag *Weisz* Jenő annak közlésére kért fel bennünket, hogy ő a cikkben jelzett becsapást nem követte el. Tény ugyan, hogy a váltó, amely a Pöhm János féle váltó meghosszabbítására szolgált volna, *Csutak* Károlyhoz került, de azt ő nem számítottatta le, csupán néhány napig biztosítékul adta egy munka elvégzésére, amely időig a Pöhm-féle váltó rendezése ugyanis függőben volt tartva.

SPORT.

+ Turisták kirándulása Világosra. Első kirándulását teszi az A. T. E. f. hó 12 én, vasárnap a világi romokhoz. Indulás az aradi állomásról reggel 6.40; érkezés Világosra reggel 7.53. Innen indulás a romokhoz gyalog, villásreggeli, játék ebéd és séta. Este 6.42-kor vissza Aradra, ahova este 8.06-kor érkezik meg a társaság. Jelentkezni lehet az egyesület hivatalos helyiségében, vagy az indulás napján az állomásnál. Etelt mindenki magával hoz.

A Bór- és Lithion-tartalmú

Salvatorforrás

künnön sikerrel használtatik vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmainál és köszvény-nél, az akkori betegségnél, az emésztési és lélegzési szervek hirtűjainál.

Húgyhajtó hatású!

Vasmentes! Könnyen emészthető! Teljesen tiszta!

Kapható ásványvíz-üzemekben vagy a Szinye-Libózi Salvatorforrás Vállalatnál Budapest, V. Rudolftrápart 8

1108

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, május 7.

Amerika 5% magasabb, — 15—20 fillérrel magasabb

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	5 órai zárlat
Buza májusra . . .	9.75—9.76	9.30—9.31
Buza októberre . . .	9.95—9.96	10.01—10.02
Zab októberre . . .	6.97—6.98	6.98—6.99
Rozs októberre . . .	8.18—8.19	8.18—8.19
Új tengeri	5.90—5.91	5.92—5.93

Zárlat 5 órakor:

Oszták hitelrészvény	667.50
Magyar hitelrészvény	772.25
Oszták-magyar államvasuti részvény	697.25

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Május 7. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közep páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 144—145 fillérig; fiatal közep páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 145—146 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő súlyban 146—147 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közep páronként 240—260 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig.

Sertéslelészám: Május 4. napján volt készlet 26.712 darab, május 5. napján főlhajtott 231 darab, május 5. napján elszállított 252 darab, május 6. napjára maradt készletben 26.591 darab.

A hizott sertéslelés iránzata: Nyugodt.

Uj-aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Uj-Arad, május 7.

Az ős rendellenes volt, a tél sem volt külön és a sorrendben következő tavasz is ilyen. A minden átmenet nélkül beállott nagy meleg szintén ártalmas és nem csoda, ha a megindult szilárdságnak folytatása van.

A mai piacon a behozott búzáért magasabb árakat fizettek.

A mai piacon eladásra került:

800 mm. buza 870—90.

500 mm. tengeri 520—80.

Névleges jegyzés:

Zab 7.20—30.

Arpa 7.30—40.

Rozs 6.50—60.

Az árak koronákban, 50 kilogrammonként értendők.

IDEGENEK ARADON.

— Május 7. —

Központi szálloda. Török Jakabné birtokosné és családja Orosháza. — Fáber Alfréd ban igazgató Bécs. — Krausz M. kereskedő Velence. — Brawerman Lajos gyáros Galac. — Hauer Herman kereskedő Bécs. — Karton Aladár igazgató és neje Borosjenő. — Vigyázó Lajos mérnök Budapest. — Özv. Barkassy Kálmáné birtokosné és leányai Algyst. — Vajda Béla mérnök Gyula. — Freisberger Lajos kereskedő Bécs. — Duschek Jenő kereskedő Budapest. — Neuhauser Károly kereskedő Budapest. — Danziger Mór kereskedő Budapest. — Hajdu József szolgabíró Borosbeses. — Keitzer Izidor kereskedő Budapest. — Weselowsky Viktor főerdész Borszegtelek. — Foges Rezső kereskedő és neje Bécs. — Gasperek Elemér dr. fogalmazó Budapest. — Szilárd Ferenc kereskedő Budapest. — Steiner Lipót kereskedő Budapest.

Fehér Kereszt szálloda. Belopotoczky Kálmán dr. tábori püspök Bécs. — Széchenyi Viktor gróf főispán Székesfehérvár. — Harasztosi Horváth Kamilló dr. főügyész Déva. — Farkas Kálmán miniszteri osztálytanácsos Budapest. — Szalay Dezső műszaki tanácsos Budapest. — Rottenberg Jenő igazgató Budapest. — Böszörmény Jenő mérnök Budapest. — Szilassy Kálmán dr. ügyvéd Budapest. — Jonatin Péter uradalmi titkár Bules. — Kristun György mérnök Nyíregyháza. — Lévainé és leánya Ternova. — Hevesi Imre és családja Eger. — Bárdos Sándor mérnök Nagyvárad. — Vinkler Antal és neje Temesvár. — Kőrösi Aladár hivatalnok Debrecen. — Székely Lajos igazgató Besztercebánya. — Bartha Odön igazgató Besztercebánya. — Kürti Béla kisbirtokos Szolnok. — Debreceni Elemér mérnök Resica. — Lengyel Sándor mérnök Resica. — Szmétán József mérnök Resica. — Békési Adolf utazó Budapest. — Schwarcz Mihály utazó Budapest. — Filedi Imre utazó Budapest. — Friedman Sándor utazó Budapest. — Rothauser Lipót utazó Budapest. — Kramer Dániel utazó Budapest. — Mahn Bertalan utazó Budapest. — Deutsch Péter utazó Budapest. — Roth Jakab utazó Budapest. — Veisz Ignác utazó Budapest. — Rozenberg Gyula utazó Budapest. — Greskovics Kornél utazó Bécs. — Kobela Gyula utazó Bécs. — Maros János utazó Bécs. — Hofman József utazó Bécs. — Fischer Miksa utazó Bécs. — Lang Ede utazó Bécs. — Veisz Alfréd utazó Trieszt. — Mandl Jenő utazó Fiume. — Schönberger Manó utazó Miskolc. — Somló Lajos utazó Nagyvárad. — Füredi József utazó Nagyvárad.

Nemzeti Színház.

Szerdán, 1907. évi május hó 8-án:

Kurucz Feja Dávid.

Drama 4 felvonásban. Irta: Dr. Fényes Samu.

SZEMÉLYEK:

Feja Dávid	Keszler Ede.	Petneházy	Paludi K.
Fejáné, anyja	Szilágyi B.	Esze Tamás	Szendrei M.
Judit, neje	Zalai Margit.	Karaffa	Mariházi M.
Böske, húga	Körössy Juci.	Bolond	Leővei Leo.
Gábor, lantos	Hort Sándor.	Lányi Samu	Várnai Jenő.
Ráskayné	Kápolnai J.	Schuchnagel	Kulcsár L.
Karove Jakab	Szathmari A.	Lányiné	Benkőné P.

Kezdete este 7 óra fél órakor.

NYILTTER.

Dr. Mülek Lajos

kir. közjegyző irodáját

Salacz Gyula-utca 2. sz.

(Nikolics-féle házba)

helyezte át.

A KIS KERESZT

söröző megnyitása.

A nagyérdemű közönség szives tudomására hozom, hogy a „Fehér Kereszt-szálloda“ Deák Ferenc utcai részén új söröző helyiséget, az utcáról közvetlen bejárattal nyitottam.

Hol az Első Magyar Részvényfőzde kőbányai

Udvari sörét

poharanként 16 fillér és orsónként 24 fillérével, mindenkor friss csapolással mérem ki.

Berendeztem a házhoz szállításra 2, 4 és 6 literes családi korsókat, mit minden rendelésnél külön díjazás nélkül, házhoz szállítok.

Miért is a n. é. közönség szives pártfogását kérem.

Tisztelettel:

Braun Gusztáv,
szállodás.

Dr. Rosenberg Miksa

ügyvédi irodáját

Andrássy-tér 24—25. szám alá

1321 (Neuman-palota)

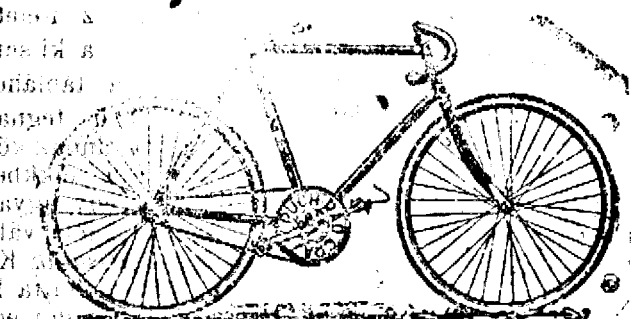
helyezte át.

Kalmár József

kerékpárraktára

486

Arad, Salacz-utca 2. szám.

Új és használt kerékpárok olcsó árért kedvező havi vagy heti részletekre kapható.

Nagy avító műhely.

Szőlőoltványok.

Fajtiszta riparia portalis alanyon oltott, elsőrendű, duggyökéretű, bor és csemegefajú

fásoltványokat

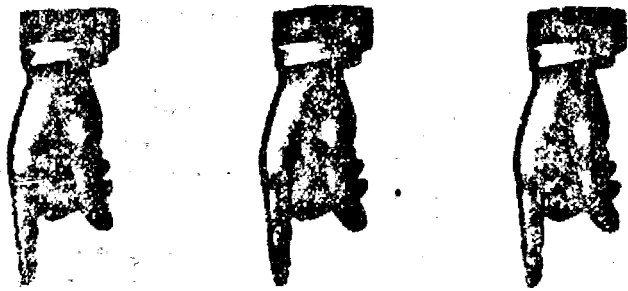
szállít, ameddig a készlet tart:

Hámory Gazdaság szőlőoltvány-telepe Arad.

Bővebb felvilágosítással és árajánlással szivesen szolgál Deák Ferenc utca 3. sz. a. 303

Telefon 229.

Telefon 229.

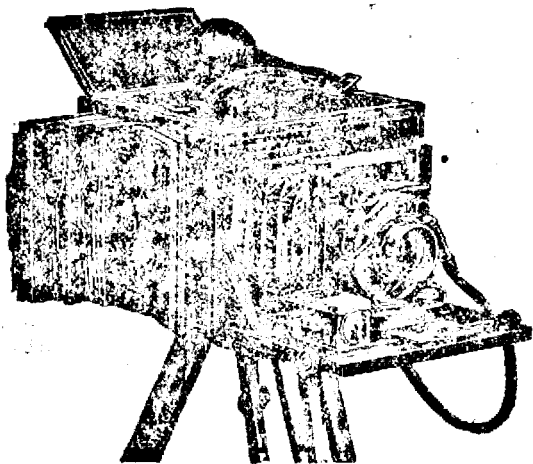

Sehol

992

sem szereshetők be
jutányosabban

fényképező gépek,

fényérzékeny

szárazlemezek, másoló papírok,
levelező-lapok. Brom papírok,
Pigment papírok,

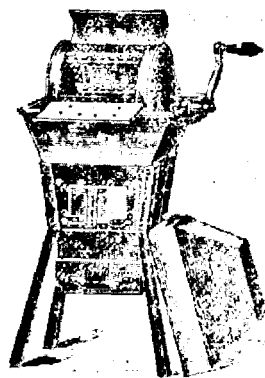
valamint minden, a fényképezéshez
tartozó vegyszerek, eszközök, lencsék
stb. — Eredeti gyári árak, bármely
gyári árjegyzék szerint. — Tekintettel
az „Aradi Fotoklub” által rendezett,
folyó évi május hó 1-én megtartandó
Amateur-kiállításra raktáromat
ugy a rendes cikkel, valamint a mű-
vészies kivitelű Pigment- és gummi-
nyomáshoz szükséges anyagokkal
bőségesen szereltem fel.

BLOCHH.

fénykép-cikkek raktára Aradon.

Árjegyzék kívánatra küldetik.

**A John-féle
„Teligöz”-
mosógép**

**A jelenkor legtokéletebb
gőzmosógépe!**

Időnek, munkának, szappan-
nak, szódának, víznek és
tűzelőanyagának 75%-ig járó
megtakarítása a kézzel való
mosáshoz viszonyítva.

Mosó-, főző-, gőzölési- és
fertőtlenítési készülék egy-
ben. Legcsekélyebb térszük-
séglet.

A mosandó darab legna-
gyobb kimélése.

Kezesség: Kötelezettség
nélküli próbaszállítás.

Állandó raktár:

Pöhm János

vaskereskedőnél

1287

Arad, Szabadság-tér.

Árjegyzék kívánatra küldetik.

Tápértékben leggazdagabb,

Hatásában felülmúlhatatlan

a Hajós-féle kellemes ízű

Csukamájolaj.

Gyermekek és felnőttek által egyaránt kedvelt.

— Ára egy üvegnek 2 korona. —

313

Tyúkszem már nincs többé!

— így kiáltanak ezren meg ezren, akik a Hajós főie

ANAGALLINT

használták. Ára egy üvegnek utasítással 70 fillér.

Dr. D. Graur Viktor aradi fogorvos bacteriumölő

szájvizének és fogporának egyedüli raktára

egy üveg szájviz 2 kor., egy doboz fogpor 1 kor.

Fenyőillat a szobában. Ára 70 fill.

Ibolya, Gyöngyvirág és Heliotrop szobaillatok, üvege 70 fill.

„NEVER” amerikai gummi, a legjobb, 6 drb. 2 korona.

Fenti szerek valódi minőségben kaphatók:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratóriumában

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

BORHEGYI BORVIZ

sziklából fakadó természetes ásványvíz forrás kezelőség Szászrégen.

Vezérképviselő Aradon

Stern Sándor

Kapható: Fejér Gyula, Pollák József, Dürr Kocsárd, Dürr Gusztáv, Daimel Lajos, Altmann Ede, Husarek Ágoston Lipka. 1202

APRÓ HIRDETESEK.

Kerestetik egy mindenese cseléd

azonnali belépésre.

Ajánlkozók Boczkó-utca 10 sz. alatt jelentkezzenek d. e. 9—11 óra között.

Lakás kiadó.

Tökölly-tér 6. számú új házban egy II. em. tágas 3 szoba és előszobából álló lakás f. évi augusztus 1-re kiadó. Bővebbet a házfelügyelőnél. 1320

Egy, esetleg két szobás

butorozott garcon lakás kerestetik a lyceum közelében. — Ajánlatok „Garcon” cím alatt. 1311

Egy szatocs-üzlet kiadó.

Bővebbet Angyal-utca 25a. sz.

Jég

kapható havi bérletben naponta házhoz szállítva Petőfi-u. 7/a. Telefon 199. szám. 1253

Egy jó karban lévő

matt mosdó tükörrel és márvánnyal eladó Flórián-utca 14.

Földes Kelemen

orvosi laboratoriuma

Aradon, Deák Ferenc-utca.

Végez:

hugy, köpet, bélsár, gyomortartalom és hányadék, vér, koros folyadék-gyülemek, epe és huygóképződmények, nemi szervek váladékai, torok lepedék, ondó, anyatej és kor-szövet-tani vizsgálatokat mér-sékelt díjazásért. 288

Csermőn, a főúton

egy három teljes lakásból álló 1308

háza,

mely üzlethelyiségnek is alkalmas szabad kézből eladó. Cím a kiadóban.

Legjobb francia divatlap,

a „La Toilette Moderne” színes műlapokkal, eredeti szabás-mintával, ára füzetenként 1 kor. 20 fill. Ingusz I. és fia könyvkereskedés, Arad. 861

Villanyvilágítási, telefon, csengettyű, és villámhárító

berendezéseket és javításokat, lámpák és csillárak át-alakítását gáz- és villanyra szakszerűen és a legolcsóbban végzem. — Ivlámpákat, elektro-motorokat és luz-tereket mintakönyv, vagy rajz szerint szállítok. Legjobb minőségű villanykör-ték, Auerek és vlámpa-szeneket raktáron tartok.

Diamant Ferenc.

Kazinczy-u. 1.
(A polgári iskolával szemben)

A bérletemben lévő dévái „Nemzeti Casinó”

kaszinói és nyilvános éttermi és kávéházi teljesen berendezett üzletem részére önálló

üzletvezetőül

fiatal vendéglős vagy főpincér házaspárt keresek megfelelő óvadékkal, mielőbbi átvételre.

Jó konyha vezetése is megkivántatik.

Ajánlkozók a feltételekre nézve csakis személyesen értekezhetnek velem. 1318

Sarkadi Viktor,

a „Központi Szálló” és a „Nemzeti Casinó” bérlője Déván.

Telefon szám 184. Mosóintézet átvétel! Telefon szám 184.

Van szerencsém a t. közönség tudomására adni, hogy a hosszú évek óta fenálló és teljes megelegedésre működő, legjobb hírnévnek örvendő

Bettelheim-féle mosóintézetet

Aulich Lajos-utca 2. szám átvetttem és annak szakszerű kezelését személyesen fogom tovább vezetni. — Főelőnye intézetemnek, hogy a mosást és tisztítást házilag kezel, minden vegyszer mellőzésevel, kizárólagosan kézimű-szánnal, melynek következtében a ruha nincs kitéve időelőtti romlásnak.

Sok éven át szerzett tapasztalataim remélni engedik, hogy kifogástalan munka szállításával ki fogom érdemeim t. megrendelőim feltétlen bizalmát.

Kiváló tisztelettel

753

FISCHER LIPÓTNÉ,

a Bettelheim-féle mosóintézet utóda Aulich Lajos-utca 2. szám.

• Legolcsóbb üzemerő malmok, mezőgazdasági gépek, stb. részére.

Kiszolgálás és javítás ki van zárva.

Kötségnélküli vizellátása községek, gyártelepek, gazdaságok, mezői lakások, villák, vasúti állomásoknak, stb.

Megőntözése

kertek- és parkoknak.

Lecsapolása

tavak- és téglagyáraknak, stb.

Tervek és költségvetések minden alkalmazási módra.

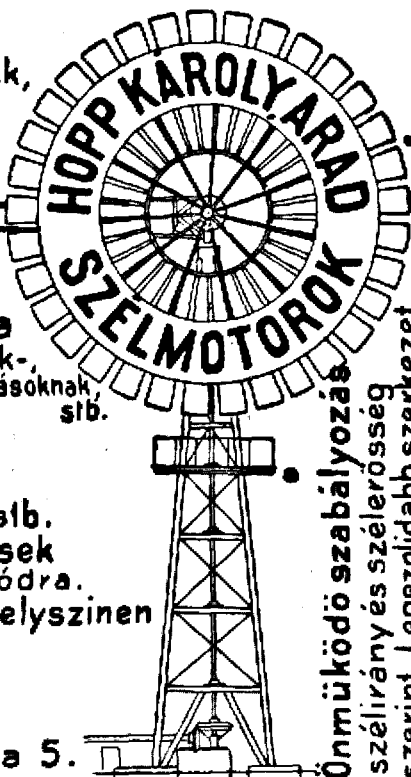
Tervezetek kívánatra a helyszínen felvételnek.

HOPP KÁROLY

műszaki-irodája,

ARAD, Széchenyi-utca 5.

455

Fogorvosi és fogtechnikai műterem.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy Aradon, József főherceg-ut 1. sz. házban

fogorvosi és fogtechnikai műtermet nyitottam, a hol minden a szakmába illő műtétet pontosan és és jutányosan végzek.

Kiváló tisztelettel

VAJDA BENŐ

1264

fogorvos.

Értesítés?

Van szerencsém a n. é. hölgyközönség szives figyelmét felhívni arra, hogy 793

Weitzer János-utca 10. szám alatt

Dr. Robitzek-ház,

egy a mai kor igényeinek megfelelő

salont

nyitottam, ahol a legelegánsabb izlést kielégítő angol és francia divat szerinti **toiletteket** a legjutányosabb árak mellett készítek, melyre tapasztalatainkat úgy én, mint nóm, nagy fővárosokban szerztük meg.

Egyben arról is értesítjük a t. hölgyközönséget, hogy a legmodernebb szabászat tanítását a leg-rövidebb idő alatt betanítjuk.

Nagybecsű pártfogást kér

Weisz Samu,

angol és francia női szabó.

Fizető és tanuló leányok felvételnek.

175 darab

pontos járatu ezüst

zsebórát

minden elfogadható árban elárusít

Schwimmer-cég

Arad, 802

Szabadság-tér 5—B. szám alatt.

Pölzl kávéház

mellett.

Feltűnő újdonság!

DÉLICE

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mászt nem szívhat. 346

SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHÜVELY.